
STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

**GMINA MORZESZCZYN
POWIAT TCZEWSKI
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA MORZESZCZYN
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING

MORZESZCZYN 2021

Opracowanie:

Westmor Consulting

Urszula Wódkowska

Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:

Joanna Kaszubska – Konsultant

Karolina Bonowicz – Analityk Stażysta

Spis treści

Wstęp.....	4
1. Wnioski z diagnozy	12
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań ..	24
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	40
4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Morzeszczyn.....	44
5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	47
6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy Morzeszczyn	49
7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	49
8. Źródła finansowania Strategii Rozwoju	52
Spis tabel i rysunków	71

Wstęp

Strategia rozwoju jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń, implikując przejście ze stanu istniejącego do pożądanego, wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia rozwoju stanowi najważniejszy dokument przygotowywany przez samorząd gminny, który określa priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki.

Niniejszy dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrażania projektów współfinansowanych m.in. ze środków zewnętrznych.

W ramach prac nad strategią rozwoju przeprowadzono diagnozę, której celem była analiza potencjału społeczno-gospodarczego Gminy, uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania. Diagnoza jest punktem wyjścia do konstruowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i działań¹.

Na podstawie wniosków z przeprowadzonej analizy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy w Strategii Rozwoju przedstawiono plan działań do 2030 roku. Określone zostały następujące elementy: misja i wizja rozwoju, cele strategiczne i operacyjne oraz sposób realizacji i finansowania Strategii, ze wskazaniem podmiotów zaangażowanych w jej wdrażanie. Ponadto przedstawiono działania, które pozwolą osiągnąć zakładane długookresowe cele strategiczne.

UWARUNKOWANIA PROGRAMOWE

Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2023-2030 stanowi dokument bazowy, który określa, jakie działania powinny być wdrażane, aby wspierać dalszy rozwój Gminy, przede wszystkim w sferze społecznej i gospodarczej, ale także wpływać na ożywienie sfery kulturalnej i turystycznej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Przy jej formułowaniu, pod uwagę wzięto założenia obowiązujących dokumentów strategicznych wyższego rzędu, tj.:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.,
- Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030,
- Polityka energetyczna Polski do 2040 roku,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025,

¹ Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 203-2030 stanowi odrębny raport. W niniejszej Strategii uwzględniono najważniejsze wnioski z diagnozy.

- Program Ochrony Środowiska przed hałasem na lata 2019-2023 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim położonych wzdłuż odcinków dróg krajowych i ekspresowych, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu LDWN i LN,
- Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu oraz Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej na lata 2015-2020 z perspektywą na lata następne określony ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM2,5,
- Plan rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa pomorskiego.

Ponadto uwzględniono dokumenty uchwalone przez Sejmik Województwa Pomorskiego lub Zarząd Województwa Pomorskiego, które wyznaczają kierunki rozwoju lub określają ramy prowadzenia działań prorozwojowych, a także dokumenty w zakresie energetyki. Poniżej dokonano opisu zgodności założeń strategicznych Gminy z tymi dokumentami.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWA DO 2030 R.)

Strategia została przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260). Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

W dokumencie określono następujące cele szczegółowe:

- cel szczegółowy I – trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
- cel szczegółowy II – rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
- cel szczegółowy III – skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Cele zakładane do realizacji przez Gminę wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, głównie w cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji – zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji – aktywne gospodarczo i przyjazne

mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030

Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. i został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. 2019 poz. 1060). Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia strategiczne Gminy Morzeszczyn zostały określone z uwzględnieniem postanowień Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU TRANSPORTU DO 2030 ROKU

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 105 z dnia 24 września 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1055).

Cel główny Strategii brzmi: Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu uczestników i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym. Zrealizowanie powyższego celu wymagać będzie osiągnięcia następujących kierunków interwencji:

- kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce,
- kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym,
- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,

- kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów,
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko,
- kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Założenia strategiczne Gminy Morzeszczyn, obejmujące wykorzystanie potencjału ze względu na położenie i dostępność komunikacyjną, a także dalsze prace w zakresie rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej, wpłyną na osiągnięcie celu głównego Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 2 lutego 2021 r. uchwałą nr 202/2009 (Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r. M.P. z 2021 r. poz. 264).

Celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.

W ramach celów szczegółowych wyznaczono:

1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych;
2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej;
3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych;
4. Rozwój rynków energii;
5. Wdrożenie energetyki jądrowej;
6. Rozwój odnawialnych źródeł energii;
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji;
8. Poprawa efektywności energetycznej.

Działania realizowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2023-2030 będą zgodne z Polityką Energetyczną Polski do 2040.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2030

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 przyjęta została uchwałą nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 roku.

Wizja województwa brzmi następująco: „Pomorskie w roku 2030 to region dobrobytu:

- **Rozwijający się w sposób trwały** – bazujący na wyróżnikach Pomorza: aktywności i potencjale wykształcenia mieszkanki i mieszkańców, wysokim poziomie kapitału ludzkiego i społecznego, bogatym dziedzictwie wielokulturowym, morskim i wolnościowym, unikatowych walorach środowiskowych i krajobrazowych, zrównoważonej mobilności, a także branżach kluczowych dla gospodarki i inteligentnych specjalizacji;
- **Ekoefektywny** – dążący do osiągnięcia neutralności klimatycznej i odporny na negatywne zjawiska klimatyczne, bazujący na racjonalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów, a także zapewniający wysoką jakość przestrzeni i środowiska naturalnego oraz powszechny dostęp do zróżnicowanych źródeł energii, zwłaszcza odnawialnych;
- **Otwarty** – zarówno w wymiarze społecznym, dzięki poszanowaniu różnorodności kulturowej, etnicznej, narodowościowej i światopoglądowej wszystkich osób zamieszkujących Pomorze, jak i poprzez aktywny udział w globalnych i europejskich procesach gospodarczych i technologicznych;
- **Spójny** – zapewniający wszystkim mieszkańcom poszczególnych części województwa odpowiedni standard życia i warunki rozwoju, w tym powszechny dostęp do zindywidualizowanych usług publicznych, jak opieka zdrowotna, transport zbiorowy, edukacja, pomoc społeczna, kultura czy oferta czasu wolnego, jak również dążący do eliminowania nierówności społecznych i ekonomicznych występujących w regionie;
- **Innowacyjny** – kreujący i wykorzystujący nowoczesne rozwiązania typu smart w kluczowych obszarach rozwoju, w szczególności w wymiarze środowiskowym, gospodarczym, społecznym i organizacyjnym, a także aktywnie czerpiący z trendów technologicznych i cyfryzacji.”

Realizacja powyższej wizji województwa opierać się będzie na trzech filarach (celach strategicznych) oraz określonych w ich ramach celach operacyjnych:

1. Trwale bezpieczeństwo:
 - 1.1. Bezpieczeństwo środowiskowe,
 - 1.2. Bezpieczeństwo energetyczne,
 - 1.3. Bezpieczeństwo zdrowotne,
 - 1.4. Bezpieczeństwo cyfrowe,
2. Otwarta wspólnota regionalna:
 - 2.1. Fundamenty edukacji,
 - 2.2. Wrażliwość społeczna,
 - 2.3. Kapitał społeczny,
 - 2.4. Mobilność,
3. Odporna gospodarka:
 - 3.1. Pozycja konkurencyjna,

- 3.2. Rynek pracy,
- 3.3. Oferta turystyczna i czasu wolnego,
- 3.4. Integracja z globalnym systemem transportowym.

Cele rozwojowe określone w Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2023-2030 są spójne z ww. celami na szczeblu wojewódzkim. Realizacja ich założeń wpłynie na osiągnięcie zakładanych efektów na terenie Gminy Morzeszczyn i województwa pomorskiego.

W dalszej części przedmiotowej Strategii przedstawiono obszar wyznaczony w ramach Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, do którego należy Gmina Morzeszczyn, w tym główne potencjały, ale również bariery i zagrożenia dla przyszłego rozwoju tego obszaru.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025 przyjęty został przez Sejmik Województwa Pomorskiego 26 lutego 2018 r. uchwałą nr 461/XLIII/18. Jest to dokument, który realizuje krajową politykę ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim zgodnie z dokumentami strategicznymi i programowymi oraz stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na obszarze województwa.

W dokumencie określono następujące cele w podziale na poszczególne obszary interwencji:

- klimat i jakość powietrza:
 - CEL I: Poprawa stanu jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem:
 - CEL II: Poprawa klimatu akustycznego,
- pola elektromagnetyczne:
 - CEL III: Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym,
- gospodarowanie wodami:
 - CEL IV: Czyste wody i bezpieczeństwo przeciwpowodziowe,
- gospodarka wodno-ściekowa:
 - CEL V: Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby geologiczne:
 - CEL VI: Optymalizacja i racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż,
- gleby:
 - CEL VII: Przywrócenie i utrzymanie dobrego stanu gleb,

- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:
 - CEL VIII: Racjonalna gospodarka odpadami,
- zasoby przyrodnicze:
 - CEL IX: Ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej,
- zagrożenia poważnymi awariami:
 - CEL X: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska oraz minimalizacja ich skutków.

Planując działania określone w Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2023-2030, uwzględniono założenia Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM NA LATA 2019-2023 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA NASTĘPNE DLA TERENÓW POZA AGLOMERACJAMI W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM, POŁOŻONYCH WZDŁUŻ ODCINKÓW DRÓG KRAJOWYCH I EKSPRESOWYCH, KTÓRYCH EKSPLOATACJA POWODUJE PONADNORMATYWNE ODDZIAŁYWANIE AKUSTYCZNE, OKREŚLONE WSKAŹNIKAMI HAŁASU LDWN I LN

Obecnie obowiązujący Program został zaktualizowany uchwałą nr 92/VIII/19 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku. Dokument powstał w związku z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, wykazanymi na mapach akustycznych dla dróg krajowych i ekspresowych, przekazanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad w Warszawie, o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie pomorskim.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM NA LATA 2019-2023 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA NASTĘPNE DLA TERENÓW POZA AGLOMERACJAMI W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM, POŁOŻONYCH WZDŁUŻ ODCINKÓW DRÓG WOJEWÓDZKICH, KTÓRYCH EKSPLOATACJA POWODUJE PONADNORMATYWNE ODDZIAŁYWANIE AKUSTYCZNE, OKREŚLONE WSKAŹNIKAMI HAŁASU LDWN I LN

Obecnie obowiązujący Program został zaktualizowany uchwałą nr 89/VIII/19 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku. Dokument powstał w związku z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, wykazanymi na mapach akustycznych dla dróg wojewódzkich, przekazanych przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Gdańsku, o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie pomorskim.

PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DLA STREFY POMORSKIEJ, W KTÓREJ ZOSTAŁ PRZEKROCZONY POZIOM DOPUSZCZALNY PYŁU ZAWIESZONEGO PM10 ORAZ POZIOM DOCELOWY BENZO(A)PIRENU ORAZ PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DLA STREFY POMORSKIEJ NA LATA 2015-2020 Z PESPEKTYWA NA LATA NASTĘPNE OKREŚLONY ZE WZGLĘDU NA PRZEKROCZENIA DOPUSZCZALNEGO POZIOMU ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA PYŁEM PM2,5

Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu określony został uchwałą nr 308/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 roku zmienioną przez uchwałę nr 414/XXXIV/21 Sejmiku Województwa pomorskiego z dnia 28 czerwca 2021 r., w związku z utrzymującą się klasyfikacją strefy pomorskiej w zakresie dwóch zanieczyszczeń powietrza: pyłu zawieszonego PM10 oraz zawartego w nim benzo(a)pirenu w klasie C.

Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej na lata 2015-2020 z pespektywą na lata następne określony został uchwałą nr 158/XIII/15 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2015 roku ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM2,5.

Głównym celem sporządzenia i wdrożenia programów ochrony powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie. Powyższe programy ochrony powietrza wpływają na poprawę jakości powietrza i zwracają uwagę na przekroczenie poziomów dopuszczalnych i docelowych różnych substancji w województwie.

W Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2023-2030 uwzględniono m.in. działania związane z monitoringiem jakości powietrza oraz realizację działań niskoemisyjnych, które wypełniają założenia ochrony powietrza w strefie pomorskiej.

PLAN ROZWOJU SIECI DRÓG WOJEWÓDZKICH WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Plan przyjęty został uchwałą nr 586/162/20 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 9 lipca 2020 roku.

Za główny cel rozwoju sieci dróg wojewódzkich przyjęto: sprawną i bezpieczną sieć dróg wojewódzkich. Do celów szczegółowych zaliczone zostały dwa następujące cele:

1. Poprawa powiązań sieci dróg wojewódzkich z siecią dróg krajowych i węzłami transportowymi;
2. Poprawa stanu technicznego sieci dróg wojewódzkich.

W Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2023-2030 uwzględniono modernizację dróg i budowę infrastruktury okołodrogowej, dzięki czemu dokumenty są ze sobą spójne.

1. Wnioski z diagnozy

Zgodnie z art. 10 a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2021 poz. 1057) podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. W ramach przeprowadzonej diagnozy dokonano analizy sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Ponadto uwzględniono analizę zdolności inwestycyjnej Gminy Morzeszczyn i potencjału jakości życia, w tym wyniki badania ankietowego.

Kompleksowa diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Morzeszczyn na potrzeby opracowania niniejszej Strategii Rozwoju stanowi odrębny raport.

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I KOMUNIKACYJNE

Gmina Morzeszczyn jest gminą wiejską, położoną w powiecie tczewskim, w południowo-wschodniej części województwa pomorskiego. Gmina posiada dogodne położenie geograficzne i komunikacyjne.

Przez teren gminy przebiega autostrada A1 oraz drogi wojewódzkie: nr 234, nr 623, nr 641 i nr 644, a także linia kolejowa nr 131 relacji: Chorzów Batory – Tczew. Sieć dróg gminnych umożliwia komunikację między poszczególnymi jednostkami osadniczymi gminy.

W 2019 r. została podpisana umowa pomiędzy Transprojekt Gdański Sp. z o. o. a PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z siedzibą w Warszawie. Umowa obejmuje przygotowania dokumentacji projektowej dotyczącej modernizacji 55 – kilometrowego odcinka Twarda Góra – Tczew. Prace będą polegać na modernizacji trasy - między Twardą Górą a Tczewem. Po przeprowadzonej modernizacji pociągi pasażerskie pojadą z prędkością do 200 km/h, a składy towarowe - do 120 km/h. Ponadto PLK przebuduje także peron na stacji w Morzeszczynie. Prace projektowe w ramach inwestycji pn. „Prace w ciągu C-E 65 na odcinku Zduńska Wola – Inowrocław – Tczew: LCS Tczew” zaplanowano do końca 2021 roku, zaś prace przewidziane są na lata 2022-2025. Inwestycja ma być zrealizowana ze środków Unii Europejskiej dla projektów perspektywy 2021-2027.

Zgodnie z badaniem ankietowym przeprowadzonym wśród mieszkańców gminy, które zostało zawarte w Diagnozie opracowanej do Strategii, do najistotniejszych problemów w tym zakresie zaliczono m.in. stan dróg, brak ścieżek rowerowych oraz brak oświetlenia ulicznego.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Brak uciążliwego przemysłu oraz bliskość form ochrony przyrody wpływa na wysokie walory przyrodnicze gminy. Szata roślinna jest zróżnicowana, co wiąże się z występowaniem blisko siebie terenów rolnych, leśnych oraz obszaru wysoce cennego przyrodniczo i krajobrazowo. Najcenniejsze pod względem bioróżnorodności tereny skupia zachodnia i południowa część gminy, gdzie zlokalizowane są główne kompleksy leśne. Na pozostałym obszarze gminy Zgodnie z danymi w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody na terenie gminy znajdują się Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz 10 pomników przyrody.

Na obszarze gminy Morzeszczyn zlokalizowany jest jeden korytarz ekologiczny. Jest to KPn-16A Lasy Powiśla. Powyższy korytarz należy do Krajowej sieci ekologicznej ECONET Polska, pełniąc funkcję krajowego korytarza ekologicznego. Gmina Morzeszczyn pod względem hydrograficznym należy do regionu wodnego Dolnej Wisły, wchodzącego w skład obszaru dorzecza Wisły. Swoją zlewnią obejmuje ją rzeka Wierzycyca wraz z jej dopływem – rzeką Janki.

Na terenie gminy występują następujących jednolite części wód powierzchniowych:

- RW200017298869 Janka do Liski z Liską,
- RW20001729888 Beka,
- RW20001929889 Janka od Liski do ujścia,
- RW20001929899 Wierzycyca od Wietcisy do ujścia.

Przez teren gminy przepływa rzeka: Beka, Janka i Wierzycyca. Według map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Geoportal, na terenie gminy Morzeszczyn istnieje zagrożenie wystąpienia powodzi. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w okolicy rzeki Wierzycyca.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, m.in. zabrania się wykonywania urządzeń wodnych oraz obiektów budowlanych, sadzenia drzew lub krzewów czy zmiany ukształtowania terenu. Zakazy te mogą zostać zniesione dla poszczególnych działań decyzją Regionalnego Dyrektora Zarządu Gospodarki Wodnej. Przy wałach przeciwpowodziowych obowiązują zakazy dotyczące wykonywania robót lub czynności, które mogą wpływać na szczelność lub stabilność wałów przeciwpowodziowych. Zakazy te nie dotyczą robót związanych z utrzymaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych.

Na obszarze gminy obowiązuje Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. Zgodnie z powyższym dokumentem gmina powinna prowadzić działania mające na celu:

- ochronę i zwiększanie naturalnej retencji oraz przywracanie naturalnych warunków przepływu,
- racjonalne gospodarowanie obszarami zagrożenia powodziowego, w tym w zakresie ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,
- realizację i eksploatację technicznej infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej,
- doskonalenie systemu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- przygotowanie do likwidacji szkód powodziowych,
- podniesienie świadomości społecznej w zakresie ochrony przed zagrożeniem powodziowym.

Obecnie przygotowywany jest projekt I aktualizacji Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, który będzie obowiązywać w latach 2022-2027.

Na obszarze tym obowiązuje dokument o nazwie „Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” ustanowiony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016 r. poz. 1911 ze zm.). W roku bieżącym zostaną ustanowione nowe Plany gospodarowania wodami o nazwie „Druga aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”.

PROCESY DEMOGRAFICZNE

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Morzeszczynie i przeprowadzoną diagnozą do Strategii w ciągu ostatnich lat zmniejszyła się liczba mieszkańców. Ogólna liczba ludności w okresie 2016-2020 zmalała o 3,08%

Niekorzystnym zjawiskiem jest proces starzenia się społeczeństwa spowodowane rosnącą liczbą ludności w wieku poprodukcyjnym oraz zmniejszaniem się liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Zmieniająca się sytuacja demograficzna będzie w przyszłości skutkowałą zmianą popytu na usługi publiczne związane z opieką i potrzebami osób starszych.

GOSPODARKA

W ciągu ostatnich lat zaobserwowano wzrost liczby podmiotów gospodarczych oraz gospodarstw rolnych. Głównym miejscem pracy i źródłem utrzymania dla większości mieszkańców jest praca w gospodarstwach rolnych oraz w zakładach usługowo-handlowych na terenie powiatu tczewskiego oraz w pobliskim Pelplinie czy Tczewie. Dużo osób dojeżdża również do pracy do Trójmiasta.

W ciągu ostatnich 5 lat na obszarze gminy odnotowano spadek stopy bezrobocia, który dotyczył wszystkich grup wiekowych wśród osób bezrobotnych. W czasie analizowanych lat

liczba bezrobotnych zmalała o 31,18%. Wraz ze spadkiem bezrobocia zaobserwować można również zmniejszenie udziału osób korzystających z pomocy społecznej. Największy spadek dotyczył osób pobierających zasiłek okresowy – spadek beneficjentów o 38,30%. Zgodnie z badaniem ankietowym przeprowadzonym w ramach diagnozy sporządzanej do Strategii, wśród mieszkańców gminy, do najistotniejszych problemów z zakresu gospodarki zaliczono brak inwestorów i miejsc pracy.

MIESZKALNICTWO

W ciągu ostatnich lat obserwuje się wzrost liczby mieszkań na terenie gminy, związany z nim wzrost liczby izb oraz powierzchni użytkowej mieszkań, co świadczy o korzystnym rozwoju gminy Morzeszczyn pod względem mieszkalnictwa oraz zainteresowaniem nią pod względem osiedleńczym. Wzrostowi ulega również liczba mieszkań wyposażona w instalacje sanitarne. Na terenie gminy znajdują się tereny przeznaczone pod budownictwo nowych budynków jednorodzinnych. Na obszarze tym znajdują się tereny, które z powodzeniem mogą posłużyć także budownictwu wielorodzinnemu.

OŚWIATA

Gmina Morzeszczyn, zgodnie ze swoją kompetencją, prowadzi edukację w zakresie przedszkolnym i podstawowym.

Na terenie gminy funkcjonuje Publiczne Przedszkole Mali Odkrywcy oraz 2 oddziały przedszkolne przy:

- Szkole Podstawowej w Morzeszczynie,
- Szkole Podstawowej im. M. Konopnickiej w Nowej Cerkwi.

Na terenie gminy funkcjonują 2 szkoły podstawowe. Są to:

- Szkoła Podstawowa w Morzeszczynie,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Nowej Cerkwi.

Każda ze szkół zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry oraz bogatej oferty dydaktycznej. Baza dydaktyczna szkół jest systematycznie uzupełniana o nowoczesne pomoce dydaktyczne, sprzęt sportowy i inne narzędzia do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Wskaźnik skolaryzacji obrazuje, że część uczniów z obszaru gminy uczy się w jednostkach oświatowych poza jej terenem.

KULTURA, TURYSTYKA, SPORT I REKREACJA

Na terenie gminy Morzeszczyn zadania z zakresu popularyzacji kultury realizuje przede wszystkim Gminny Ośrodek Kultury w Morzeszczynie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Morzeszczynie z filiami w Dzierżążnie i Majewie.

Na mocy uchwały nr XXX/191/2022 Rady Gminy Morzeszczyn z dnia 26 stycznia 2022 r. z dniem 1 lipca 2022 r. nastąpi połączenie Gminnego Ośrodka Kultury w Morzeszczynie i Gminnej Biblioteki Publicznej w Morzeszczynie w samorządową instytucję kultury pod nazwą Biblioteka – Ośrodek Kultury w Morzeszczynie.

Działają tutaj również pozarządowe organizacje i stowarzyszenia, których głównym zadaniem jest zaspokajanie kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz kreowanie kulturalnej tożsamości tego regionu.

Na terenie gminy, w zakresie rozwoju i krzewienia kultury, wyróżnia się działalność lokalnego stowarzyszenia Drabka, działalność Kół Gospodyń Wiejskich oraz Zespołu Pieśni i Tańca „Psiotrowe Dziywuchy”.

Na terenie gminy cyklicznie organizowany jest Przegląd Gadek i Skeczy Kociewskich pn. „Największa Lipa w Lipiej Górze”. Jest to wielkie święto Kociewia - święto gwary, tańca i swojskiej kuchni. W Lipiej Górze spotykają się miłośnicy kociewskiej kultury – zespoły regionalne, koła gospodyń wiejskich, dzieci i młodzież ze szkół, mieszkańcy gminy oraz odwiedzający spoza terenu gminy. Ponadto na terenie gminy cyklicznie odbywa się także konkurs młodych talentów muzycznych pn. „Muzyczna Scena Młodych” – wygraną dla młodego talentu jest wydanie płyty, a całe wydarzenie kończy się koncertem.

Gminny Ośrodek Kultury w Morzeszczynie prowadzi swoją działalność, realizując podstawowe zadania w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury. Organizuje i współorganizuje szereg różnych imprez i wydarzeń kulturalnych, nie tylko o zasięgu lokalnym, ale również powiatowym i ponadpowiatowym. Celem działalności Gminnej Biblioteki Publicznej jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianie wiedzy i rozwijanie kultury. Gminna Biblioteka Publiczna organizuje i współorganizuje szereg imprez i wydarzeń kulturalnych, m.in. spotkania plenerowe, spotkania z poezją, wykłady zdrowotne, biblioCAMP, biblioFERIE, maskowe szaleństwo, wycieczki, spotkania z książką, warsztaty, festiwale czy konkursy.

Znajdują się tu 4 użytkowane obiekty sportowe: pełnowymiarowe boisko piłkarskie w Borkowie, niepełnowymiarowa sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Morzeszczynie, niepełnowymiarowa sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Nowej Cerkwi oraz kompleks boisk ORLIK w Morzeszczynie.

Gmina Morzeszczyn charakteryzuje się dobrym walorami przyrodniczymi oraz unikalnym dziedzictwem historycznym. Gmina położona jest na Kociewiu, w południowo-wschodniej części województwa pomorskiego, który bogaty jest w licznie występujące tutaj walory przyrodnicze oraz kulturowe, do których należą jeziora, rzeki, obszary chronionego krajobrazu oraz obiekty zabytkowe i imprezy kulturalne. Gminę Morzeszczyn charakteryzuje

rozpowszechniona kultura kociewska, której znakiem rozpoznawczym jest jej architektura, strój, haft, kuchnia, obrzędy i zwyczaje. Znajdują się tu obszary o szczególnych wartościach przyrodniczych: Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz wiele pomników przyrody. Przez teren gminy przebiegają 2 szlaki rowerowe: szlak Grzymiśława oraz Szlak Rumiankowy oraz dwa szlaki piesze: niebieski szlak rzeki Wierzycy oraz zielony szlak ziemi tczewskiej im. Romana Klima. Na terenie gminy prężnie rozwija się agroturystyka. Rozwojowi tej formy turystyki sprzyja rolniczy charakter obszaru, jego krajobraz, lokalne tradycje i kultura. Ośrodki agroturystyczne zlokalizowane są m.in. w miejscowości: Morzeszczyn, Olszówka oraz Borkowo.

W gminie Morzeszczyn występuje 6 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych, zlokalizowane są one w miejscowości: Lipia Góra, Dzierżążno, Bielsk, Nowa Cerkiew i Królów Las.

OCHRONA ZDROWIA

Za ochronę zdrowia na terenie gminy oraz zapewnienie podstawowej opieki medycznej mieszkańcom odpowiada Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PELMED”. W zakresie porady stomatologicznej funkcjonuje Stomatologia Krzysztof Schönhofer. Znajduje się tu również apteka „ASPIRYNKA”, zlokalizowana przy ul. Kociewskiej 5 w Morzeszczynie.

POMOC SPOŁECZNA

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie gminy Morzeszczyn wypełnia **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Morzeszczynie**. Według danych GOPS w Morzeszczynie, na przestrzeni lat 2018-2020, liczba osób korzystająca z zasiłków stałych oraz okresowych zmalała.

Biorąc pod uwagę liczbę rodzin, główną przyczyną trudnej sytuacji beneficjentów pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Morzeszczynie jest: ubóstwo, niepełnosprawność oraz bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa i alkoholizm.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

W zakresie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy działania prowadzą:

- dzielnicowy z Komisariatu Policji w Gniewie,
- 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, zlokalizowane w: Kierwałdzie, Lipiej Górze, Morzeszczynie, Gąsiorkach i Nowej Cerkwi.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Na terenie gminy brak jest sieci ciepłowniczej. Ciepło odbiorcom dostarczane jest za pomocą indywidualnych kotłowni i systemów grzewczych, które zaspokajają potrzeby budynków mieszkalnych oraz obiektów publicznych. Na terenie gminy Morzeszczyn nie funkcjonuje sieć gazowa. Z powodu braku infrastruktury gazowej oraz ze względu na łatwość w użytkowaniu i czynniki ekonomiczne, mieszkańcy korzystają z gazu propan-butan dystrybuowanego w butlach lub zbiornikach przydomowych. W budynkach gminnych, w których znajdują się lokale mieszkalne do ogrzewania wykorzystywany jest pelet. Ciepło dostarczane jest także z lokalnej kotłowni zlokalizowanej w Majewie, z której ciepło rozprowadzane jest do 60 lokali. W lokalnej kotłowni do wytworzenia ciepła wykorzystywany jest miał.

W Urzędzie Gminy funkcjonuje punkt informacyjny, w którym mieszkańcom udzielana jest pomoc w zakresie ubiegania się o środki na wymianę źródeł ciepła.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosiła 31,80 km i w porównaniu do roku 2016 wzrosła o 0,23 km, tj. o 0,73%. Liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2020 roku wyniosła 3 610 os. W latach 2016-2020 nastąpił spadek osób korzystających o 0,85%. Miejscowości skanalizowane to: Morzeszczyn, Dzierżążno, Rzeżęcín, Borkowo, Nowa Cerkiew, Majewo i częściowo Królów Las.

Według danych Urzędu Gminy na jej terenie znajduje się 35 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 246 szt. zbiorników bezodpływowych.

W czasie analizowanych lat (2016-2020) liczba ludności odbiorców zwiększyła się o 2,96%. W analizowanych latach wzrosła również długość sieci wodociągowej o 6,13% oraz przyłączy wodociągowych o 10,62%.

Woda mieszkańcom gminy dostarczana jest z 4 stacji uzdatniania wody (SUW), zlokalizowanych w: Morzeszczynie, Majewie, Bielsku i Nowej Cerkwi. Strefa ochronna obejmująca teren ochrony bezpośredniej ustanowiona została dla wszystkich ujęć wody. Gmina zaopatrywana jest w wodę z własnych ujęć wody, z wyjątkiem miejscowości Kierwałd, do której woda dostarczana jest z sąsiedniej gminy. Ponadto na terenach rozproszonej zabudowy, gdzie doprowadzenie wodociągu jest ekonomicznie nieuzasadnione, budynki tam znajdujące się zaopatrywane są w wodę z własnych ujęć.

Gmina Morzeszczyn zaopatrywana jest w energię elektryczną ze stacji GPZ 110/15 kV Majewo. Przez teren ten przebiegają linie wysokiego napięcia: 400 kV Grudziądz – Pelplin, 200 kV oraz 110 kV: Pelplin – Majewo.

Energia elektryczna rozprowadzana jest poprzez linie średniego napięcia do poszczególnych stacji transformatorowych SN/nn znajdujących się na terenie gminy, z których wyprowadzona jest sieć niskiego napięcia, trafiająca bezpośrednio do odbiorców końcowych.

Gmina posiada uporządkowany system gospodarki odpadami.

Zgodnie z badaniem ankietowym przeprowadzonym w ramach diagnozy do Strategii, do najistotniejszych problemów na tym terenie z zakresu infrastruktury technicznej zaliczono niewystarczający stopień skanalizowania i zwodociągowania gminy.

ANALIZA ZDOLNOŚCI INWESTYCYJNEJ

Diagnoza wykazała, że budżet Gminy osiągał coraz wyższe dochody. W ciągu ostatnich 5 lat dochody wzrosły o 27,27%, z czego dochody majątkowe zwiększyły się o 1 933 723,81 zł, a dochody bieżące o 15,97%. W ciągu analizowanych lat, co roku wypracowywano nadwyżkę operacyjną, co uznać należy za pozytywny aspekt planowania i wykonywania dochodów i wydatków bieżących w Gminie. Jeżeli chodzi o wynik budżetowy to nadwyżkę budżetową, udało się wypracować w latach 2018-2020.

POLITYKA PRZESTRZENNA

Powierzchnia gminy Morzeszczyn wynosi 9 119 ha. Zgodnie z danymi GUS w obecnej strukturze funkcjonalnej największy udział procentowy w powierzchni jednostki stanowią użytki rolne oraz lasy, oraz grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione.

Skoncentrowana zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna występuje we wsiach Majewo, Borkowo i częściowo Dzierżążno. Obiekty przemysłowe i usługowe dominują we wsiach Morzeszczyn, Majewo i Nowa Cerkiew. Tereny przeznaczone na cele mieszkaniowe występują na obszarze na wschód od linii kolejowej, a dla zabudowy gospodarczej tereny zostały wyznaczone wzdłuż drogi nr 234 w kierunku do Borkowa.

Tereny przewidziane pod realizację funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych wyznaczone zostały w okolicy występujących dolin rzecznych oraz na terenach ogólnodostępnych.

WNIOSKI Z DIAGNOZY OBRAZUJĄCE PORTRET GMINY

Wnioski z przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Morzeszczyn:

- miejscowość Morzeszczyn stanowi ośrodek administracyjny, oświatowy, kulturalny i gospodarczy regionu. Zlokalizowana jest tu siedziba władz samorządowych Gminy. Morzeszczyn pełni w gminie główną rolę ośrodka pracy,
- działalność usługowa i przemysłowa funkcjonuje przede wszystkim na terenie Morzeszczyna, Majewa i Nowej Cerkwi. W Borkowie wyznaczono 38 ha terenów pod

zabudowę przemysłowo-gospodarczą lub usługową, co stanowi szansę dla pozyskania inwestorów i lokalny rozwój gospodarczy. Ponadto zgodnie z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego tereny inwestycyjne o powierzchni 8 ha wyznaczono na terenie miejscowości Majewo oraz o powierzchni 20 ha na terenie miejscowości Morzeszczyn.

- na terenie gminy pod względem zatrudnienia dominuje sektor rolniczy, przemysł i budownictwo, sektor usługowy i finansowy,
- wzrost liczby podmiotów gospodarczych oraz gospodarstw rolnych na terenie gminy w ostatnich latach. Według klas wielkości podmiotów gospodarczych w 2020 r. dominowały mikroprzedsiębiorstwa, tj. podmioty zatrudniające poniżej 10 pracowników. Na terenie gminy dominowały gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 15 ha. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych przyczynił się do spadku bezrobocia na terenie gminy.
- Gmina Morzeszczyn charakteryzuje się atrakcyjną lokalizacją komunikacyjną i geograficzną. Przez teren gminy Morzeszczyn przebiega Autostrada A1, która stanowi szansę dla rozwoju turystyki krótkoterminowej oraz rozwoju gospodarczego. Występują tu osobliwe walory przyrodniczo-krajobrazowe, które sprzyjają rozwojowi budownictwa mieszkaniowego. Znajduje to odzwierciedlenie w rosnącej liczbie mieszkań i ich powierzchni w ostatnich latach. Brak jest jednak kompleksowego wyposażenia terenów pod zabudowę mieszkaniową w infrastrukturę techniczną,
- występowanie w granicach administracyjnych gminy form ochrony przyrody zgodnych z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, co stanowi walor rekreacyjno-turystyczny, ale również ograniczenie lokalizacji niektórych działalności gospodarczych, mogących znacząco oddziaływać na obszary chronione,
- istniejące walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy oraz cenne zabytki i tradycje kulturowe stanowią warunki do rozwoju funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej gminy. Na obszarze gminy może rozwijać się turystyka krótkoterminowa. Znajdują się na tym terenie ciekawe, zabytkowe obiekty architektoniczne posiadające interesującą historię oraz występują szlaki turystyczne. Obecnie działalność turystyczna nie stanowi w gospodarczej strukturze głównego i istotnego elementu,
- na terenie gminy występuje, zgodny z tendencją ogólnokrajową, postępujący proces starzenia się społeczeństwa, charakteryzujący się wzrostem w ostatnich latach ludności w wieku poprodukcyjnym oraz spadkiem populacji w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, zmiany zachodzące w strukturze wiekowej mieszkańców mogą pociągać za sobą problemy dotyczące sukcesywnego i silnego wzrostu liczebności osób starszych. Te z kolei mogą skutkować nasileniem się problemów społecznych, dotyczących osoby starsze, wzrostem wydatków

budżetowych w zakresie opieki społecznej oraz problemem zapewnienia w najbliższej przyszłości aktywnych na rynku pracy zasobów ludzkich,

- spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2016-2020 na terenie gminy, świadczy o poprawie sytuacji środowiskowo-materialnej mieszkańców. Na terenie gminy funkcjonują instytucje pomocy społecznej (m.in. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych), które umożliwiają mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazują wsparcie, zaspokoją podstawowe potrzeby oraz udzielają pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują.

ANALIZA SWOT

Gmina Morzeszczyn podejmuje działania wykorzystujące swój potencjał w celu dostosowania do zmieniających się warunków gospodarczych oraz wymagań potencjalnego mieszkańca i inwestora, zwiększając w ten sposób swoją konkurencyjność. Przeprowadzona diagnoza strategiczna pozwoliła zauważyć, że występuje wiele czynników sprzyjających rozwojowi Gminy Morzeszczyn (tzw. **szanse i mocne strony**).

Poniżej przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia wywierające wpływ na dalszy rozwój Gminy.

Tabela 1. Analiza SWOT – przestrzeń i środowisko

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dogodne położenie geograficzne i komunikacyjne, ze względu na przebieg licznych dróg wojewódzkich i powiatowych, • przebiegająca linia kolejowa, • przebiegająca autostrada A1, • działania inwestycyjne w zakresie poprawy stanu technicznego dróg, • występowanie obszarów cennych przyrodniczo, • tereny atrakcyjne turystycznie. 	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan techniczny części dróg, • niedostateczna sieć ścieżek rowerowych i chodników, • ograniczona możliwość decydowania gminy o stanie dróg wojewódzkich czy powiatowych, których jest zdecydowana większość na opisywanym obszarze, • niewystarczające wykorzystanie możliwości rozwoju potencjału turystycznego, • wysokie wykorzystanie przez mieszkańców nieekologicznych źródeł ciepła.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowę i modernizację infrastruktury drogowej, • rozwój turystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczona ilość środków na rozwój infrastruktury technicznej.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2. Analiza SWOT – społeczeństwo

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • ludność w wieku produkcyjnym stanowiąca największą grupę mieszkańców gminy, • funkcjonowanie ośrodka kultury, bibliotek oraz organizacji pozarządowych, • zmniejszająca się ilość osób długotrwale bezrobotnych, • wzrastająca świadomość i aktywność społeczna mieszkańców w zakresie wyborów ogólnokrajowych oraz samorządowych, • dodatni przyrost naturalny, • dostępne tereny pod budownictwo jedno- i wielorodzinne, • funkcjonowanie instytucji pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym, • spadek liczby ludności, • ujemne saldo migracji.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • napływ nowych mieszkańców, • rozwój mieszkalnictwa, • pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na zapobieganie wykluczeniu społecznemu 	<ul style="list-style-type: none"> • postępujący proces starzenia się społeczeństwa, • bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3. Analiza SWOT – gospodarka

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby gospodarstw rolnych, • większa liczba podmiotów rejestrujących działalność od wyrejestrowujących się, • wyznaczone tereny inwestycyjne, • budowa farm fotowoltaicznych na terenie gminy, • rozwój agroturystyki, • współpraca z gminami ościennymi w ramach stworzenia wspólnej oferty turystycznej, • spadek poziomu bezrobocia. 	<ul style="list-style-type: none"> • emigracja ludności do większych miast – zwłaszcza osób młodych, • zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym, • tereny inwestycyjne należą do prywatnych inwestorów, przez co gmina ma ograniczoną możliwość prowadzenia własnych projektów inwestycyjnych, • farmy fotowoltaiczne niekorzystnie wpływają na krajobraz gminy, • brak nowych inwestorów.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • budowa nowych zakładów na terenie gminy przez podmioty krajowe i zagraniczne, • rozwój turystyki, • pozyskanie mniejszych inwestorów, którzy stworzą małe przedsiębiorstwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszająca się opłacalność produkcji rolnej.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4. Analiza SWOT – infrastruktura techniczna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> rozbudowana sieć wodociągowa zaopatrująca niemal wszystkich mieszkańców gminy w wodę, udzielanie mieszkańcom pomocy w zakresie pozyskiwania środków na wymianę indywidualnych źródeł ciepła, funkcjonowanie lokalnej kotłowni w miejscowości Majewo, zadowalający obecny stan sieci elektroenergetycznej, uporządkowany system gospodarki odpadami, funkcjonowanie oczyszczalni ścieków na terenie gminy, prowadzenie punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK). 	<ul style="list-style-type: none"> niewystarczający stopień skanalizowania obszaru gminy, wysoki stopień wykorzystywania przez mieszkańców nie ekologicznych źródeł ciepła, brak sieci ciepłowniczej na terenie gminy, korzystanie przez mieszkańców ze zbiorników bezodpływowych w niedostatecznym stanie technicznym, nieosiągnięcie przez gminę poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowę infrastruktury technicznej, rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, powstawanie nowoczesnych instalacji do przetwarzania odpadów, wprowadzenie na terenie kraju nowych założeń i wytycznych dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi, rozwój szybkiego Internetu. 	<ul style="list-style-type: none"> niewłaściwe postępowania z odpadami komunalnymi przez część właścicieli nieruchomości, niewłaściwe zagospodarowywanie nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości, rosnące koszty inwestycji dotyczące rozbudowy infrastruktury technicznej, ograniczona ilość środków na inwestycje w przyszłych latach, niewłaściwe postępowanie z odpadami przez część właścicieli nieruchomości.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 5. Analiza SWOT – infrastruktura społeczna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> funkcjonowanie wielu organizacji, klubów i stowarzyszeń pozarządowych, angażowanie się lokalnej społeczności w rozwój gminy, aktywne uczestnictwo mieszkańców w lokalnych imprezach i wydarzeniach, funkcjonowanie GOPS, podejmowanie istotnych ze społecznego punktu widzenia przedsięwzięć inwestycyjnych, dostęp do przedszkola i szkolnictwa podstawowego na terenie gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> brak żłobka na terenie gminy, wskaźnik skolaryzacji brutto na poziomie poniżej 100,00%.

<ul style="list-style-type: none"> dobry poziom bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego (policja, straż pożarna), dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej. 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> modernizacja obiektów pod rozwój społeczny, pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowę infrastruktury społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> rosnące koszty inwestycji, ograniczona ilość środków na inwestycje w przyszłych latach.

Źródło: Opracowanie własne

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań

WIZJA I MISJA

Wizja rozwoju określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja określa zatem, jak Gmina zamierza być postrzegana w przyszłości.

Uwzględniając powyższe, określono następującą wizję rozwoju: **Gmina Morzeszczyn jest idealnym miejscem do życia i pracy, w którym szanuje się walory środowiska naturalnego. Gmina wspiera lokalną aktywność, efektywnie zaspakaja potrzeby mieszkańców, dzięki wykorzystaniu ich zaangażowania i potencjału intelektualnego. Jest miejscem atrakcyjnym dla turystów i otwartym na inwestorów.**

Strategia Rozwoju powinna stanowić dokument bazowy, wspierać i synergicznie wpływać na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, wpływając na jego ożywienie społeczno-gospodarcze oraz rozwój w sferze społecznej, kulturalnej i turystyczno-rekreacyjnej.

Misja to zwięzła, wewnętrznie spójna deklaracja definiująca powód istnienia organizacji, jej podstawowy cel, na którego realizację nastawione są jej działania oraz wartości, które kierują pracą jej personelu.

W przypadku jednostek samorządu terytorialnego misja została zdefiniowana w ustawie o samorządzie gminnym, zgodnie z którą do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty.

Uwzględniając powyższe, określono następującą misję: **Gmina rozwija się gospodarczo oraz jest atrakcyjnym ośrodkiem turystycznym. Zaspakaja potrzeby mieszkańców**

i zapewnia im odpowiednie warunki życia. Gmina wykorzystuje możliwość płynące z odnawialnych źródeł energii.

CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zdiagnozowane w ramach przeprowadzonej diagnozy Gminy. Cele strategiczne wynikają ze sformułowanej wcześniej wizji rozwoju Gminy. Wytarczają kierunki, którymi należy podążać, by osiągnąć założony w niej stan. W ramach niniejszej Strategii określono 3 cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym:

Wymiar społeczny:

Cel strategiczny 1: Silne, dobrze wykształcone, świadome i aktywne społeczeństwo obywatelskie.

Wymiar gospodarczy:

Cel strategiczny 2: Rozwój gospodarczy oraz rozbudowa infrastruktury technicznej.

Wymiar przestrzenny (środowisko i infrastruktura):

Cel strategiczny 3: Przestrzeń przyjazna dla społeczności lokalnej i środowiska naturalnego.

Wymiary rozwojowe Gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania i cele zrealizowane w jednym wymiarze rozwojowym wpływają na realizację zadań i celów w innym, dzięki czemu powstaje efekt synergii wzmacniający osiągnięcie wymaganych wskaźników, co tylko przyspiesza realizację określonej wizji rozwoju Gminy.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację szczegółowych celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 6. Cele strategiczne i operacyjne

Wymiar	Cel strategiczny	Cele operacyjne
SPOŁECZNY	1. Poprawa jakości życia wraz z rozwojem aktywności społecznej mieszkańców	1.1. Wzrost jakości życia społecznego mieszkańców
		1.2. Wzmacnianie oferty edukacyjnej, rekreacyjno-turystycznej i kulturowej gminy
		1.3. Aktywizacja społeczna mieszkańców
GOSPODARCZY	2. Rozwój gospodarczy oraz rozbudowa infrastruktury technicznej	2.1. Rozwój atrakcyjności inwestycyjnej
		2.2. Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej
		2.3. Rozwój zawodowy mieszkańców
PRZESTRZENNY	3. Zrównoważone kształtowanie ładu przestrzennego i ochrona środowiska	3.1. Atrakcyjna przestrzeń publiczna
		3.2. Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym rozwój OZE
		3.3. Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego
		3.4. Niedopuszczenie do pojawienia się ryzyka powodziowego, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rzeki Wierzycy, poprzez racjonalne gospodarowanie gruntami przyległymi do cieków wodnych, w szczególności niedopuszczanie do nich zabudowy

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny: 1. Poprawa jakości życia wraz z rozwojem aktywności społecznej mieszkańców:

Cel operacyjny 1.1. Wzrost jakości życia społecznego mieszkańców;

Cel operacyjny 1.2. Wzmacnianie oferty edukacyjnej, rekreacyjno-turystycznej i kulturowej gminy;

Cel operacyjny 1.3. Aktywizacja społeczna mieszkańców.

Kierunki działań w ramach ww. celu zakładają poprawę jakości życia mieszkańców oraz rozwój ich aktywności społecznej. Obejmują poprawę stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej, co pozwoli na ich lepszą dostępność oraz posłuży zwiększeniu zainteresowania aktywnością społeczną mieszkańców. Istotnym aspektem jest również zwiększenie poczucia

bezpieczeństwa mieszkańców, gdyż odczucia z tym związane w znacznym stopniu wpływają na jakość życia w gminie. Poprawa tego stanu realizowana będzie poprzez doposażenie jednostek OSP oraz prowadzenie skutecznej prewencji, w celu zminimalizowania możliwości wystąpienia wykroczeń i przestępstw.

Uwzględniono do realizacji kierunki działań wzmacniające ofertę turystyczno-rekreacyjną gminy. W oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, Gmina skupi się na kształtowaniu funkcji turystyczno-rekreacyjnej, będzie zapobiegać niszczeniu i dewastacji oraz kontrolować stan zachowania obiektów. Ponadto realizowane będą inwestycje z zakresu budowy i przebudowy infrastruktury. Gmina Morzeszczyn wraz z gminami ościennymi, wykorzystując wysokie walory turystyczne (przyrodnicze i antropogeniczne) swoich terenów, mogą stworzyć ciekawą ofertę turystyczną, co wpłynęłoby na rozwój nie tylko lokalnej, ale i regionalnej turystyki. Planowana jest dalsza organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych, rozwój współpracy instytucji kultury z mieszkańcami. W zakresie rozwijania kompetencji kluczowych uczniów szkół z terenu gminy, uwzględniono również dodatkowe zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży. Bardzo duży nacisk zostanie położony na aktywizację osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. poprzez organizację wydarzeń kulturalnych oraz rekreacyjnych skierowanych do mieszkańców tej grupy społecznej, jednakże zamierzonym celem jest aktywizacja każdej grupy społecznej. Realizacja celu wpłynie na rozwój miejsc wspierających aktywność fizyczną mieszkańców, poprzez rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Rozbudowa wraz z dbaniem o obecną infrastrukturę turystyczną wpłynie na wzrost atrakcyjności gminy pod względem turystycznym i osiedleńczym, a także zachęci młode osoby do pozostawania na terenie gminy. Kolejnym kierunkiem jest poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej i ich dostępności.

Wzmacnianie oferty kulturalnej wpłynie na aktywność kulturalną mieszkańców, jednocześnie na poczucie tożsamości lokalnej oraz zbuduje uczucie wspólnoty wszystkich mieszkańców. Do działań w tej sferze należy m.in. organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych, budowa biblioteki oraz współpraca z instytucjami kultury w celu rozwoju oferty kulturalnej dla mieszkańców gminy.

Tabela 7. Cel strategiczny: 1. Poprawa jakości życia wraz z rozwojem aktywności społecznej mieszkańców

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 1.1 Wzrost jakości życia społecznego mieszkańców					
1. Rozwój oferty mieszkaniowej	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększona oferta mieszkaniowa, – uzbrojone tereny pod zabudowę mieszkaniową 	<ul style="list-style-type: none"> – ilość działek przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową [szt.], – liczba nowych mieszkań w budynku wielorodzinnym [10 lokali]. 	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet własny Gminy; – Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; – Deweloper zewnętrzny; – Budżet podmiotów realizujących zabudowę mieszkaniową. 	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy w Morzeszczynie; – Podmioty realizujące zabudowę mieszkaniową; – Deweloper zewnętrzny 	2023-2030
2. Poprawa stanu technicznego i dostępności obiektów użyteczności publicznej	<ul style="list-style-type: none"> – dobry stan techniczny budynków użyteczności publicznej, – ułatwiony dostęp do budynków użyteczności publicznej 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zmodernizowanych/ przebudowanych lub rozbudowanych obiektów użyteczności publicznej [≥4 szt.], – liczba budynków użyteczności publicznej dostosowanych do osób niepełnosprawnych/ w których zlikwidowano bariery architektoniczne [min. 1]. 	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet własny Gminy; – Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne 	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy w Morzeszczynie 	2023-2030
3. Poprawa poziomu bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> – wysoki poziom bezpieczeństwa, – doposażone jednostki OSP 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zakupionego wyposażenia [2 samochody gaśnicze], – liczba nowych punktów oświetlenia ulicznego [>40 szt.], 	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet własny Gminy; – Publiczne pozabudżetowe 	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy w Morzeszczynie 	2023-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
		<ul style="list-style-type: none"> - malejąca rok do roku (według raportu komendy Powiatowej w Tczewie) popełnionych przestępstw i wykroczeń liczba popełnionych [szt.]. 	<ul style="list-style-type: none"> - fundusze krajowe i zagraniczne; - Środki Państwowej Straży Pożarnej; - Energa oświetlenie 		
Cel operacyjny 1.2					
Wzmacnianie oferty edukacyjnej, rekreacyjno-turystycznej i kulturowej gminy					
1. Kształtowanie funkcji turystyczno-rekreacyjnej gminy	<ul style="list-style-type: none"> - rozwinięta agroturystyka, ekoturystyka i rekreacja, - wybudowane ścieżki rowerowe, - funkcjonowanie siłowni zewnętrznych, - funkcjonowanie obiektów rekreacyjnych, - dostęp do infrastruktury rekreacyjnej, - rozwinięta baza turystyczna, - współpraca z gminami ościennymi w zakresie tworzenia wspólnej oferty turystycznej regionu 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podjętych działań wspierających rozwój agroturystyki, ekoturystyki i rekreacji [>1 szt.], - długość wybudowanych ścieżek rowerowych [>2 km], - liczba wybudowanych siłowni zewnętrznych [2 szt.], - liczba zmodernizowanych boisk [1 szt.], - liczba wybudowanych boisk [1 szt.], - powierzchnia terenów rekreacyjnych [ha], - liczba gmin, z którymi podjęto współpracę [co najmniej 2], - liczba turystów odwiedzających gminę [os.], - liczba nowych produktów turystycznych [≥1 szt.], - liczba nowych obiektów noclegowych na terenie gminy [1 szt.]. 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet własny Gminy; - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; - Inwestor prywatny 	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy w Morzeszczynie 	2023-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
2. Promocja Gminy	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększony ruch turystyczny, - wzrost liczby imprez promujących gminę 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba utworzonych biuletynów/albumów o gminie i jej walorach [3 szt.], - liczba przeprowadzonych działań marketingowych i promocyjnych [szt.], - liczba turystów odwiedzających gminę [os.], - liczba nowych produktów turystycznych [≥1 szt.]. 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet własny Gminy; - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; - Środki prywatne 	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy w Morzeszczynie 	2023-2030
3. Zachowanie i dbanie o obecnie obiekty zabytkowe	<ul style="list-style-type: none"> - odnowiona i zachowana zabytkowa infrastruktura. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość otrzymanych dotacji na działania renowacyjne [≥2], - Ilość dotacji udzielonych przez Gminę na remont obiektów w ramach rewitalizacji [≥2], - liczba odnowionych obiektów zabytkowych [≥3 szt.]. 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet własny Gminy; - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; - Środki prywatne; - Środki Kościoła 	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy w Morzeszczynie, - Właściciele obiektów zabytkowych. 	2023-2030
4. Podniesienie poziomu nauczania w szkołach i rozwój kompetencji kluczowych uczniów	<ul style="list-style-type: none"> - dodatkowa oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, - wzrost wyników z egzaminów szkolnych u uczniów z terenu gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych [os.], - Średnie wyniki w nauce ze szkół z terenu gminy [%]. 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet własny Gminy; - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne. 	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy w Morzeszczynie, - Szkoły z terenu gminy. 	2023-2030
Cel operacyjny 1.3.					
Aktywizacja społeczna mieszkańców					
1. Wzmocnienie oferty kulturalnej oraz poprawa stanu i	<ul style="list-style-type: none"> - wybudowane, zmodernizowane, wyremontowane i 	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa nowego obiektu dla instytucji kultury [1 szt.], 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet własny Gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy w Morzeszczynie 	2023- 2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
dostępności obiektów użyteczności publicznej	<p>doposażone świetlice wiejskie;</p> <ul style="list-style-type: none"> - odbywające się wydarzenia i imprezy kulturalne oraz rekreacyjne, - nowe obiekty wspierające rozwój kultury, - owocna współpraca w obszarze kultury z instytucjami kultury, w celu zapewnienia dostępności oferty kulturalnej mieszkańcom Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zmodernizowanych, wyremontowanych i doposażonych świetlic wiejskich [≥ 2 szt.], - Liczba wybudowanych świetlic wiejskich [1 szt.], - liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń kulturalnych [szt.], - liczba podjętych wspólnych działań z instytucjami kultury [≥ 2 rocznie], - liczba wypożyczeń księgozbioru [tendencja rosnąca, baza roku 2021]. 	<ul style="list-style-type: none"> - Środki zewnętrzne pozyskane z UE, - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; - Organizacje pozarządowe 		
2. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> - rozwinięta oferta usług społecznych skierowanych do seniorów, - funkcjonujące ośrodki wsparcia dla osób starszych, - nowe programy aktywizujące osoby starsze i niepełnosprawne. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba działań aktywizujących skierowanych do osób starszych / niepełnosprawnych [szt.], - liczba utworzonych nowych programów aktywizujących osoby starsze [2 szt.], - liczba wybudowanych ośrodków wsparcia dla osób starszych [1 szt.], - liczba uczestników działań aktywizujących [os.]. 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet własny Gminy; - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne. 	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy w Morzeszczynie, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; - Instytucje pomocy społecznej działające na obszarze gminy; - Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy. 	2023-2030

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny: 2. Rozwój gospodarczy oraz rozbudowa infrastruktury technicznej:

Cel operacyjny 2.1. Rozwój atrakcyjności inwestycyjnej,

Cel operacyjny 2.2. Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,

Cel operacyjny 2.3. Rozwój zawodowy mieszkańców.

Jedną z barier gospodarczych obszaru gminy jest mała liczba atrakcyjnych miejsc pracy, co powoduje migrację ludzi młodych i wykształconych do większych miast oraz niewystarczającą bazę gospodarczą gminy. Wobec tego kluczowym stają się działania mające na celu rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców oraz zachęcanie ich poprzez szkolenia do doskonalenia swoich umiejętności, oraz prowadzenie działań tworzących nowe miejsca pracy, co spowoduje także poprawę sytuacji życiowej aktywizowanych mieszkańców. Należy także podjąć kroki mające na celu zachęcenie przedsiębiorców do lokowania się na terenie gminy.

Na jakość życia wpływ ma dbanie o zapewnienie mieszkańcom dostępu do sprawnej infrastruktury komunikacyjnej. Ponadto kierunek daje możliwość prowadzenia kolejnych inwestycji na tym obszarze, podwyższając jego atrakcyjność. Do kierunków rozwoju w tym zakresie zaliczone zostały działania dotyczące poprawy infrastruktury drogowej.

Odpowiedniej jakości sieć dróg wpływa na bezpieczeństwo i jakość życia mieszkańców, a także na możliwość lepszego funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Istotne jest wykorzystanie możliwości terenów pod tereny inwestycyjne. Należy podejmować działania przygotowujące tereny pod działalność inwestycyjną, m.in. poprzez ich uzbrajanie w infrastrukturę techniczną, dzięki czemu możliwa będzie promocja gminy, jako gminy posiadającej atrakcyjne tereny inwestycyjne oraz pozyskiwanie nowych inwestorów, co wpłynie na wzrost konkurencyjności gminy w zakresie przedsiębiorczości.

Zapewnienie mieszkańcom dostępu do sprawnej infrastruktury technicznej wpływa na możliwość prowadzenia kolejnych inwestycji na danym obszarze, podwyższając jego atrakcyjność inwestycyjną. W związku z powyższym do kierunków rozwoju w tym zakresie zaliczone zostały inwestycje w rozwój i poprawę dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Rozbudowa infrastruktury technicznej będzie również postępować równolegle z pojawieniem się potrzeb powodowanych rozwojem nowych inwestycji.

Tabela 8. Cel strategiczny 2: Rozwój gospodarczy oraz rozbudowa infrastruktury technicznej

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 2.1 Rozwój atrakcyjności inwestycyjnej					
1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i nowych inwestorów.	<ul style="list-style-type: none"> – wyznaczone nowe i uzbrojone tereny inwestycyjne, – działający nowi inwestorzy i przedsiębiorcy, – wprowadzone ulgi podatkowe/ w opłatach dla nowych firm, – gmina atrakcyjna dla przedsiębiorców, – zwiększone dochody gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia terenów inwestycyjnych [10 ha], – liczba przeprowadzonych działań mających na celu pozyskanie nowych inwestorów [3 szt.], – wysokość podatków/opłat dla nowych firm [zł], – liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych [szt.], – liczba nowo wybudowanych zakładów produkcyjno-usługowo [1 szt.]. 	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet własny Gminy; – Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; – Fundusze prywatne. 	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy w Morzeszczynie; – Przedsiębiorcy. 	2023-2030
Cel operacyjny 2.2 Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej					
1. Rozbudowa systemu wodociągowo-kanalizacyjnego.	<ul style="list-style-type: none"> – wysokiej jakości infrastruktura techniczna, – wyposażone budynki w przydomowe oczyszczalnie ścieków, – zwiększony dostęp mieszkańców do 	<ul style="list-style-type: none"> – długość nowej sieci wodociągowej [>5 km], – liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków [15 szt.], – liczba gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej [>10 gosp.], – długość nowej sieci kanalizacyjnej [>4 km], 	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet własny Gminy; – Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne. 	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy w Morzeszczynie 	2023-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	<ul style="list-style-type: none"> – sieci wodociągowej, – rozbudowana sieć kanalizacyjna ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości Lipia Góra, Gętomie – zmodernizowana oczyszczalnia ścieków w Majewie, – zapewnienie bieżących dostaw wody. 	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost liczby gospodarstw domowych przyłączonych do sieci kanalizacyjnej [>40], – liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków [1 szt.]. 			
2. Poprawa i rozbudowa infrastruktury drogowej.	<ul style="list-style-type: none"> – dobry stan techniczny dróg, – wzrost bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, – zwiększenie rowerowej aktywności mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> – długość wybudowanych dróg [≥ 6 km], – długość wyremontowanych dróg [≥ 8 km], – długość ścieżek rowerowych [>2 km]. 	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet własny Gminy; – Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne. 	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy w Morzeszczynie 	2023-2030
3. Rozwój systemu gospodarki odpadami.	<ul style="list-style-type: none"> – sprawny system gospodarowania odpadami komunalnymi; – realizacja założeń Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu. 	<ul style="list-style-type: none"> – ilość odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny [tendencja rosnąca, wartość bazowa 2021 rok – 55% wszystkich odpadów zebrano w sposób selektywny], – ilość zneutralizowanych odpadów zawierających azbest [4 863 915 Mg]. 	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet własny Gminy; – Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; 	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy w Morzeszczynie 	2023-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 2.3 Rozwój zawodowy mieszkańców					
1. Rozwój kwalifikacji zawodowych i aktywizacja zawodowa mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> - spadek bezrobocia, - wzrost kapitału ludzkiego, - wzrost liczby podmiotów gospodarczych 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zarejestrowanych nowych podmiotów gospodarczych [>87 szt.], - liczba zorganizowanych kursów i szkoleń [os.], - spadek poziomu bezrobocia [<5,02%]. 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet własny Gminy; - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne. 	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Gminy w Morzeszczynie; - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; - Organizacje pozarządowe. 	2023-2030

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny: 3. Zrównoważone kształtowanie ładu przestrzennego i ochrona środowiska:

Cel operacyjny 3.1. Atrakcyjna przestrzeń publiczna,

Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym rozwój OZE,

Cel operacyjny 3.3. Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego,

Cel operacyjny 3.4. Niedopuszczenie do pojawienia się ryzyka powodziowego, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rzeki Wierzycy, poprzez racjonalne gospodarowanie gruntami przyległymi do cieków wodnych, w szczególności niedopuszczanie do nich zabudowy.

Ład przestrzenny to takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Jest on jednym z podstawowych elementów wpływających na postrzeganie atrakcyjności gminy.

Uporządkowana przestrzeń wpływa na zrównoważony rozwój i prawidłowe funkcjonowanie gminy. Ważna jest aktualizacja dokumentów planistycznych porządkująca przestrzeń gminy oraz zachowanie obecnych i wyodrębnienia potencjalnych nowych obszarów rozwojowych, które tworzyłyby harmonijny układ z już istniejącymi. Istotnymi elementami każdego układu przestrzennego jest również środowisko przyrodnicze.

Istotnymi elementami każdego układu przestrzennego są również tereny turystyczno-rekreacyjne i rekreacyjno – sportowe, które wpływają na poprawę estetyki gminy.

W sferze środowiskowej głównym celem jest poprawa stanu środowiska naturalnego. Największym problemem jest kwestia zanieczyszczenia powietrza, które w okresie grzewczym jest dość mocno uciążliwe dla mieszkańców, dlatego głównym działaniem jest realizacja działań niskoemisyjnych w ramach poprawy stanu powietrza atmosferycznego, w tym wymiana źródeł ciepła, inwestycje w odnawialne źródła energii oraz termomodernizacja budynków. Na terenie gminy inwestorzy zainteresowani są inwestowaniem kapitału w powstawanie farm fotowoltaicznych. Wzrost powierzchni terenów zieleni i poprawa ich stanu oraz montaż instalacji odnawialnych źródeł energii są wyznacznikiem zrównoważonego rozwoju gmin. Jednym z elementów rozsądnej polityki rozwojowej uwzględniającej uwarunkowania przyrodnicze jest racjonalne planowanie przestrzenne dolin rzecznych, wraz z usprawnianiem urządzeń wodnych i obiektów melioracyjnych. Ważne jest również rozsądne gospodarowanie gruntami przyległymi do cieków wodnych, tak by uniemożliwić pojawienie się ryzyka powodziowego.

Tabela 9. Cel strategiczny 3: Zrównoważone kształtowanie ładu przestrzennego i ochrona środowiska

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 3.1 Atrakcyjna przestrzeń publiczna					
1. Zagospodarowanie terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost powierzchni terenów zieleni i poprawa ich stanu, – zwiększenie powierzchni terenów rekreacyjno-wypoczynkowych i rozwijanie terenów rekreacyjno - wypoczynkowych 	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia zagospodarowanych obszarów zielonych [ha], – powierzchnia terenów rekreacyjno-wypoczynkowych [ha]. 	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet własny Gminy; – Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; – Środki prywatne; – Organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy w Morzeszczynie; – Osoby prywatne 	2023-2030
Cel operacyjny 3.2 Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym rozwój OZE					
1. Montaż instalacji OZE; Wzrost udziału OZE, Prowadzenie działań niskoemisyjnych w ramach walki ze smogiem; Przeprowadzenie termomodernizacji budynku; Wymiana oświetlenia na energooszczędne; Przeprowadzanie działań edukacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> – udzielanie pomocy mieszkańcom gminy w zakresie ubiegania się o środki na wymianę źródeł ciepła, dzięki czemu możliwy będzie spadek emisji zanieczyszczeń, – podniesienie efektywności energetycznej budynków poprzez przeprowadzenie termomodernizacji, m.in. budynku świetlicy wiejskiej w Nowej Cerkwi, Urzędu Gminy, Ośrodka Zdrowia w Morzeszczynie, 	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie punktu „Czyste Powietrze”, – liczba udzielonych porad [>20 szt. rocznie], – liczba wymienionych źródeł ciepła [≥ 8 szt.], – liczba inwestycji w odnawialne źródła energii [>3 szt.], – liczba budynków poddanych 	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet własny Gminy; – Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; – Firmy prywatne; – Fundusze inwestycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy w Morzeszczynie, – Mieszkańcy Gminy, – Firmy zewnętrzne 	2023-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
mających na celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> – efektywne i energooszczędne oświetlenie uliczne, – poprawa zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną, m.in. dzięki możliwej budowie biogazowni, czy powstawaniu farm fotowoltaicznych, – wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> termomodernizacji [5 szt.], – liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych [szt.], – liczba wymienionych oprav oświetleniowych na energooszczędne [szt.]. 			
Cel operacyjny 3.3					
Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego					
1. Bieżąca aktualizacja dokumentów planistycznych w oparciu o potrzeby rozwojowe gminy.	<ul style="list-style-type: none"> – stała aktualizacja zapisów w dokumentach planistycznych, – sporządzone nowe plany zagospodarowania przestrzennego. 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zaktualizowanych planów zagospodarowania przestrzennego [szt.], – liczba opracowanych planów zagospodarowania przestrzennego [szt.]. 	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet własny Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy w Morzeszczynie. 	2023-2030
Cel operacyjny 3.4.					
Niedopuszczenie do pojawienia się ryzyka powodziowego, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rzeki Wierzycy, poprzez racjonalne gospodarowanie gruntami przyległymi do cieków wodnych, w szczególności niedopuszczanie do nich zabudowy					
1. Ochrona naturalnych koryt cieków, 2. Ochrona naturalnej retencji gruntów	<ul style="list-style-type: none"> – wyregulowane koryta cieków naturalnych, – zwiększona retencja wód podziemnych: ograniczony 	<ul style="list-style-type: none"> – ilość podjętych działań służących poprawie warunków korzystania z wód i 	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet Gminy, – Publiczne pozabudżetowe 	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy w Morzeszczynie; 	2023-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	sptyw powierzchniowy z użyciem różnych metod	ochronie przeciwpowodziowej [szt.], — Powierzchnia biologicznie czynna [ha].	fundusze krajowe i zagraniczne; — Państwowe Gospodarstwa Wody Polskie	— Państwowe Gospodarstwa Wody Polskie	

Źródło: Opracowanie własne

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej służy zobrazowaniu przestrzennej struktury gminy, włączając w to kierunki rozwoju oraz poszczególne zadania inwestycyjne. Wynika on przede wszystkim z zapisów Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Morzeszczyn oraz pozostałych dokumentów planistycznych opracowanych na poziomie regionalnym tj. Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.

Powierzchnia gminy Morzeszczyn wynosi 9 119 ha. Zgodnie z danymi GUS w obecnej strukturze funkcjonalnej największy udział procentowy w powierzchni jednostki stanowią użytki rolne oraz lasy, oraz grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Resztę obszaru stanowią grunty pod wodami, grunty zabudowane i zurbanizowane oraz nieużytki.

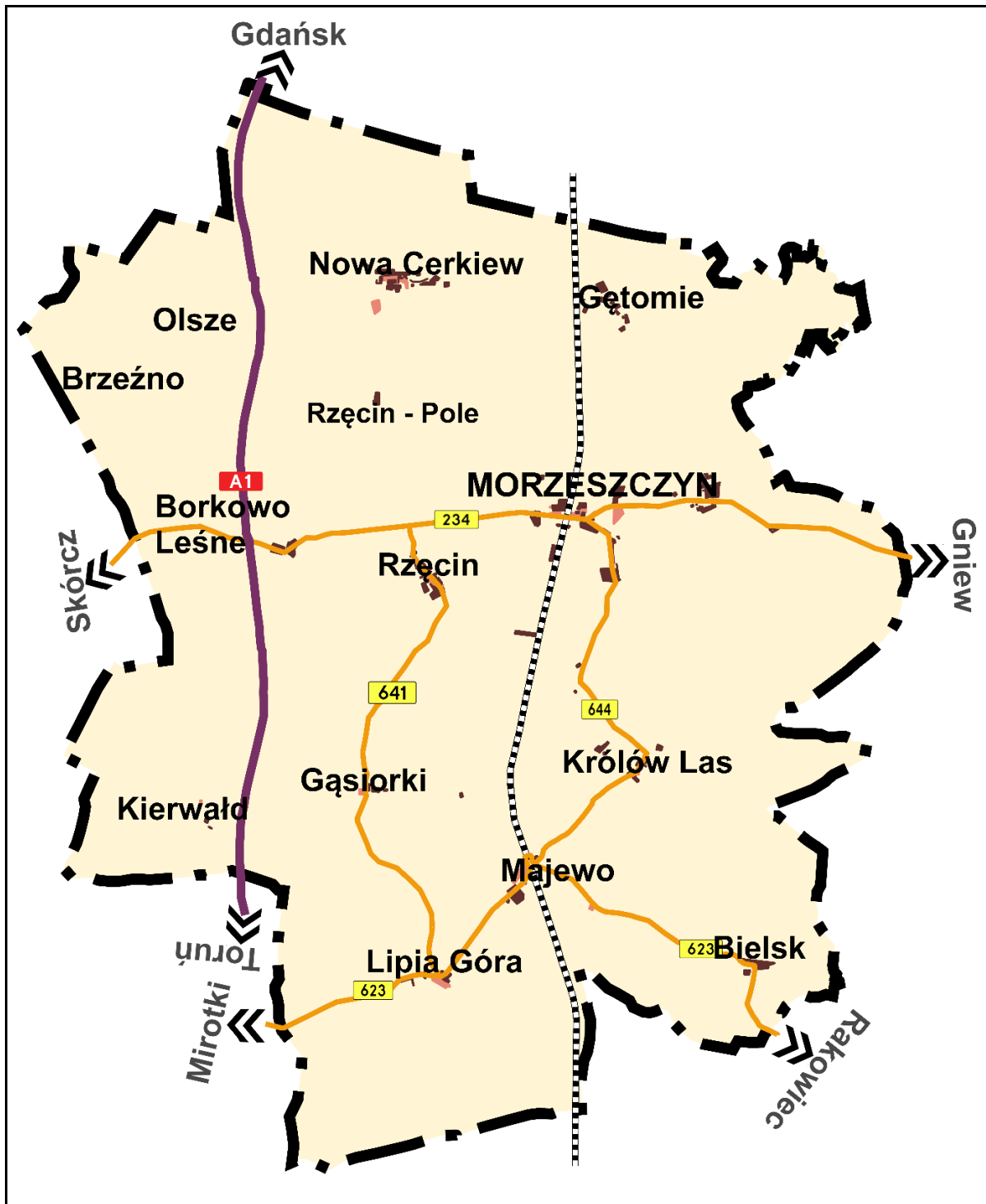
Miejscowość Morzeszczyn stanowi siedzibę władz Gminy i położony jest centralnie w stosunku do obszaru gminy, posiadając dobre powiązania drogowe z pozostałymi miejscowościami wiejskimi. Skoncentrowana zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna występuje we wsiach Majewo, Borkowo i częściowo Dzierżąno.

Obiekty przemysłowe i usługowe dominują we wsiach Morzeszczyn, Majewo i Nowa Cerkiew. Tereny przeznaczone na cele mieszkaniowe występują na obszarze na wschód od linii kolejowej, a dla zabudowy gospodarczej tereny zostały wyznaczone wzdłuż drogi nr 234 w kierunku do Borkowa.

Tereny przewidziane pod realizację funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych wyznaczone zostały w okolicy występujących dolin rzecznych oraz na terenach ogólnodostępnych.

Na rysunkach poniżej przedstawiono układ komunikacyjny Gminy oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Morzeszczyn.

Rysunek 1. Układ komunikacyjny gminy Morzeszczyn

Źródło: Opracowanie własne

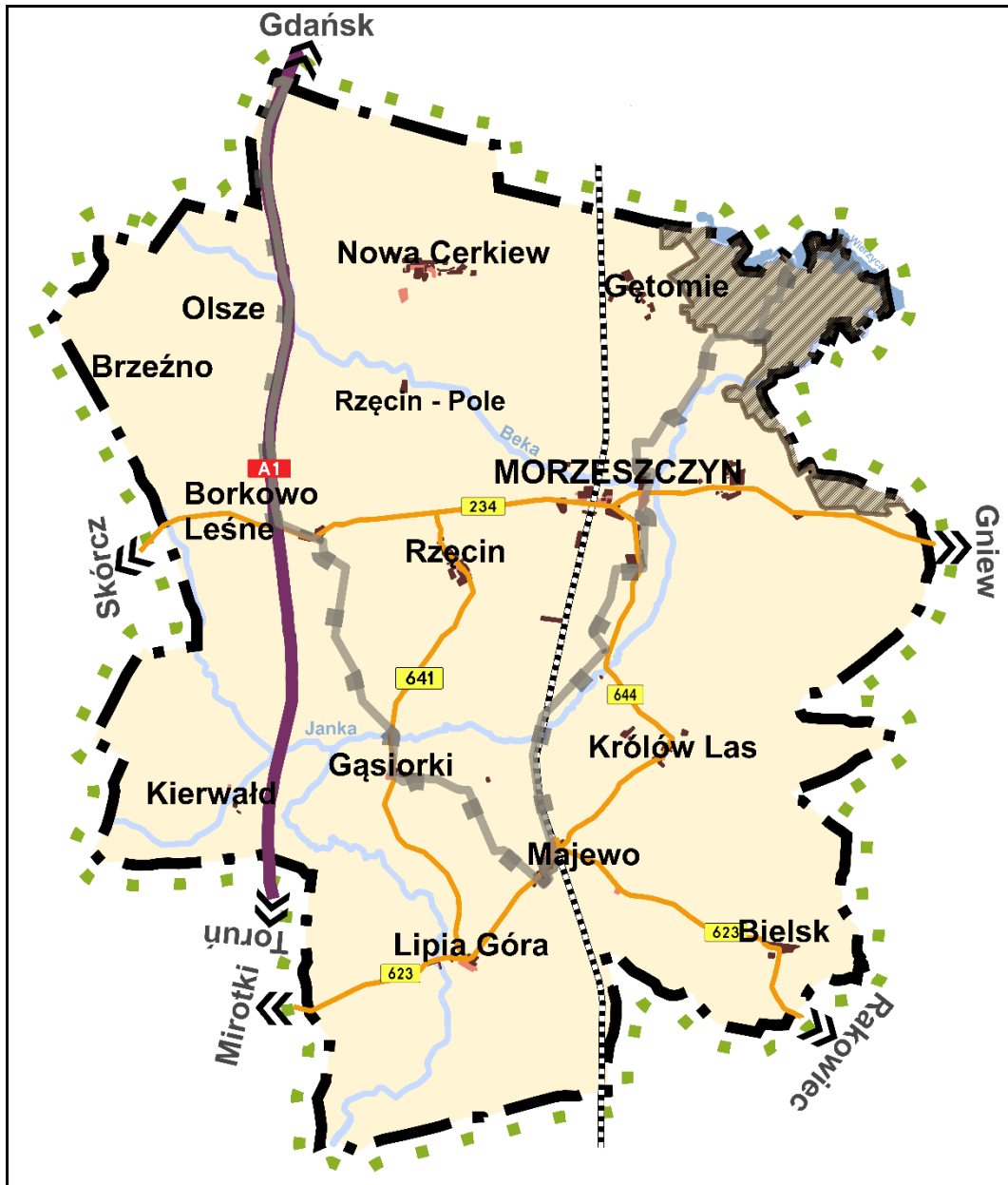
Układ komunikacyjny na obszarze gminy tworzą:

- autostrada A1 (relacji: Rusocin – granica państwa z Czechami)
- drogi wojewódzkie: nr 234 (relacji: Skórcz-Gniew), nr 623 (relacji: Rakowiec – Mirotki), nr 641 (relacji: Lipia Góra – Rzęcin) oraz nr 644 (relacji: Majewo – Morzeszczyn),
- drogi powiatowe, gminne oraz dojazdowe.

Przez teren gminy przebiega także linia kolejowa nr 131 relacji: Chorzów Batory – Tczew.

Na kolejnym rysunku przedstawiono model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Morzeszczyn.

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Morzeszczyn

Źródło: Opracowanie własne

Użytkowanie terenu

- obszar zabudowy mieszkaniowej
- obszar zabudowy usługowej
- obszar użytkowany rolniczo
- obszar leśny

System przyrodniczy

- ciek wodne
- obszary zagrożone powodzią
- obszary szczególnie cenne przyrodniczo i krajobrazowo (Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu)
- korytarz ekologiczny

System transportowy

- Autostrada A1
- droga wojewódzka
- linia kolejowa

System osadniczy

- **MORZESZCZYN** ośrodek lokalny, siedziba gminy Morzeszczyn
- **Majewo** miejscowość sołecka

Obszary Strategicznej Interwencji zidentyfikowane na poziomie krajowym, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Rada Ministrów RP

- obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Obszary narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy. Zostały one wyznaczone w oparciu o mapy zagrożenia powodziowego – zakwalifikowano do niego gminy, na obszarze których znajdują się obszary zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 88d ust. 2 ustawy Prawo wodne.

Na terenie gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązuje zakaz nowej zabudowy, a także obowiązują zakazy wnikające z przepisów ustawy Prawo wodne.

Działania z zakresu zapobiegania ryzykiem powodzi to: modernizacja i rozbudowa budowli hydrotechnicznych zabezpieczających przed wysokimi stanami powodziowymi i łagodzących ich skalę i skutki, renaturalizacja terenów zalewowych w dolinach rzek i wzrost retencji korytowej, prace melioracyjne porządkujące stosunki wodne i ograniczające stany ekstremalne, wsparcie działalności oraz doposażanie jednostek straży pożarnej w sprzęt służący do usuwania skutków powodzi i podtopień.

Na terenie gminy obowiązuje Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, przyjęty Rozporządzeniem rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r., (Dz.U. poz. 1841). Obecnie trwają prace nad aktualizacją Planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń i obniżeniu strat powodziowych. Obecnie trwają prace nad aktualizacją Planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Przeciwdziałanie skutkom suszy. Prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy. 3 września 2021 r. Minister Infrastruktury rozporządzeniem z dnia 15 lipca 2021 przyjął planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. z 2021 r. poz. 1615).

Należy promować i w pierwszej kolejności rozważać działania zakładające naturalne metody retencji, a budowanie retencji sztucznej należy traktować jako działania ostatecznego wyboru. Nowe działania inwestycyjne w gospodarce wodnej, kształtowanie sztucznej retencji musi zostać poprzedzone szeregiem analiz, dotyczących ich warunków i procedur, które muszą być zgodne z aktualnie obowiązującym przepisami środowiskowymi oraz być adekwatne do potrzeb w zakresie retencji.

4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Morzeszczyn

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie kierunków rozwoju i zasad polityki przestrzennej wyznaczonych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Morzeszczyn.

W zakresie rozwoju zabudowy ustala się i rekomenduje:

- rozwój terenów pod zabudowę mieszkaniową,
- przyrost nowych terenów mieszkaniowych we wsi Morzeszczyn oraz we wsiach Borkowo i Majewo,
- tworzenie zabudowy uzupełniającej we wsi Morzeszczyn oraz we wsiach Borkowo i Majewo,
- rozwój zabudowy produkcyjno-usługowej i gospodarczej,
- kierowanie się zasadą harmonijnych powiązań historycznego i współczesnego układu przestrzennego.

W zakresie kształtowania i wzmocnienia osnowy ekologicznej ustala się i rekomenduje:

- podtrzymywanie aktualnego stanu poprzez działania pielęgnacyjne,

- przywracanie naturalnego stanu struktur przyrodniczych poprzez działania restytucyjne,
- wzrost bioróżnorodności poprzez działania rewaloryzacyjne,
- wprowadzenie nowych elementów i eliminacja barier antropogenicznych,
- wprowadzenie zalesień, zadrzewień i zakrzaczeń,
- wzmocnienie struktury korytarzy ekologicznych przez dolesienia, zadrzewienia i zakrzaczenia głównie zboczy form dolinnych,
- wzmocnienie i wprowadzenie obudowy biologicznej cieków i zbiorników wodnych przez zadrzewienia i zakrzaczenia, w celu kształtowania korzystnych warunków do wypełniania funkcji hydrosanitarniej, ekologicznej i krajobrazowej,
- zmiana funkcji najsłabszych terenów rolniczych poprzez zalesienie,

W zakresie rozwoju rekreacji ustala się i rekomenduje:

- rozwój turystyki kwalifikowanej i krajoznawczej na obszarze kompleksu dolinnego, jednakże z uwzględnieniem lokalizacji bazy turystycznej poza formami dolinnymi,
- rozwój aktywnych form rekreacji i turystyki na obszarze kompleksu wysoczyznowego północno-zachodniego wraz z wprowadzaniem nowych obiektów rekreacyjnych indywidualnych i ogólnodostępnych lub adaptacja istniejących,
- rozwój agroturystyki oraz turystyki kwalifikowanej związanej z kompleksami leśnymi i ewentualnie jeziorami Wyręby i Smarzewskim na obszarze kompleksu wysoczyznowego południowego oraz wschodniego w okolicy Dzierżązna,
- podjęcie współpracy z gminami ościennymi w celu połączenia sił i stworzenia regionalnej oferty turystycznej,
- uwzględnianie zasad gospodarowania poprzez zakazy i wytyczone działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów leśnych, lądowych i wodnych określone w uchwale Sejmiku Województwa Pomorskiego nr 1161/XLVII/10 z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego Nr 80, poz. 1455 ze zm.),
- lokalizację bazy turystycznej, agroturystycznej i turystyki kwalifikowanej oraz zabudowy letniskowej na obszarach rozproszonej zabudowy we wsi Olsze, Kiewałd i Lipia Góra
- lokalizację terenu rekreacji dla mieszkańców nad jez. Gętomie.

W zakresie ochrony walorów środowiska kulturowego i krajobrazu ustala się i rekomenduje:

- wyznaczenie stref działań na rzecz ochrony dóbr kultury i harmonijnego kształtowanie krajobrazu kulturowego,
- określenie rodzaju działań dla wyznaczonych stref,
- realizowanie zadań polityki konserwatorskiej,
- określenie rodzaju działań w stosunku do obiektów o wartościach historycznych,

- określenie zasad kształtowania zabudowy w historycznych układach wiejskich,
- wskazanie obszarów o specjalnych uwarunkowaniach – postulowanych do sporządzenia planu miejscowego.

W zakresie rozwoju komunikacji ustala się i rekomenduje:

- utrzymanie infrastruktury kolejowej,
- utrzymanie funkcjonowania przystanków osobowych: Majewo, Morzeszczyn i Kulice w relacjach przewozów regionalnych,
- zapewnienie bezkolizyjnego przebiegu dróg wojewódzkich poprzez obszar gminy,
- modernizację istniejącej sieci dróg,
- realizację chodników i ścieżek rowerowych,
- likwidację miejsc zagrażających 67 bezpieczeństwu ruchu,
- likwidację miejsc zagrażających 67 bezpieczeństwu ruchu.

Ponadto przy kształtowaniu i prowadzeniu polityki przestrzennej gminy uwzględnia się również następujące zapisy Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 (uchwała nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. – Dz. Urz. Woj. Pom. z 2017 poz. 603):

- tworzenie warunków do rozwoju kluczowych sektorów lokalnej gospodarki przez wyznaczenie nowych stref produkcyjno-składowych i usługowych,
- kształtowanie atrakcyjnego i funkcjonalnego zagospodarowania ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, odpowiadającego na potrzeby mieszkańców i wzmacniającego tożsamość kulturową miejsca,
- rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejscowości wiejskich,
- poprawa drogowej dostępności transportowej,
- rozwój całorocznej oferty turystycznej (w tym turystyka kwalifikowana), z wykorzystaniem wewnętrznych potencjałów związanych z zasobami i walorami przyrodniczo-krajobrazowymi i kulturowymi.
- ponowne wykorzystanie obszarów, które utraciły swoje dotychczasowe funkcje i/lub walory środowiskowe, a posiadają potencjał do rozwoju funkcji: mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych, usługowych, rekreacyjnych, a także związanych z zieloną infrastrukturą, z uwzględnieniem koniecznych do przeprowadzenia przekształceń funkcjonalno-przestrzennych, rekultywacji oraz działań rewaloryzacyjnych, remontowych czy modernizacyjnych,
- rozwój nowych i podnoszenie jakości istniejących przestrzeni publicznych,
- rozbudowa bazy infrastruktury sportowej.

5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Według Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, obszar strategicznej interwencji definiowany jest jako „wskazany w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje finansowane z różnych źródeł, w tym w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie, lub rozwiązania regulacyjne”.

Gmina Morzeszczyn zaliczona została do Obszarów Strategicznej Interwencji zdefiniowanych:

- Obszary Strategicznej Interwencji zidentyfikowane na poziomie krajowym, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Rada Ministrów RP:
 - obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Obszary te cechują się peryferyjnym położeniem poza obszarami największych aglomeracji i słabą dostępnością transportową. Wyróżniają je m.in. problemy strukturalne w rolnictwie, wolny proces dezagrarnizacji² lokalnych gospodarstw, niski poziom przedsiębiorczości i niski zasób pozarolniczych miejsc pracy. Na tych obszarach identyfikuje się relatywnie niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców, niską mobilność zawodową, a tym samym niski poziom atrakcyjności inwestycyjnej. Problemem jest również deprivacja infrastruktury publicznej, co negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców. Obszary te borykają się z niekorzystną sytuacją demograficzną (starzenie się społeczeństwa, odpływ młodych i lepiej wykształconych osób, wyludnienie), a także ze słabym dostępem do podstawowych usług publicznych i dużym zapotrzebowaniem na świadczenia pomocy społecznej. Istotną kwestią jest wreszcie niewystarczająca zdolność instytucjonalna JST do efektywnego i skutecznego zarządzania procesami rozwojowymi. Istotnym zagrożeniem jest dalsze pogarszanie się i tak słabej pozycji konkurencyjnej tych obszarów oraz zmniejszanie się ich udziału w procesach rozwojowych, co może prowadzić do ich trwałej społecznej i ekonomicznej marginalizacji.³

² Zmniejszanie znaczenia rolnictwa jako miejsca zatrudnienia i źródła pozyskiwania dochodów przez mieszkańców wsi, Rolniczy Magazyn Elektroniczny, <https://cbr.gov.pl/>

³ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Rysunek 3. Położenie Gminy Morzeszczyn na tle Obszarów Strategicznej Interwencji

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy Morzeszczyn

Na terenie gminy Morzeszczyn nie wyznaczono obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy Morzeszczyn.

7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2023-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie wdrażanie dokumentu, a następnie jego monitoring i ewaluację.

Działania wyznaczone w dokumencie wynikają z kompetencji Gminy oraz ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb mieszkańców. Ich koordynacja należy do obowiązku władzy wykonawczej Gminy Morzeszczyn – Wójt Gminy Morzeszczyn.

Wdrażanie Strategii będzie obejmować w szczególności.

- realizację przypisanych działań,
- ewaluację i monitorowanie procesu realizacji działań określonych w strategii,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych działań od partnerów i interesariuszy strategii,
- koordynację procesu jej aktualizacji we współpracy z Radą Gminy Morzeszczyn,
- zapewnianie promocji strategii,
- poszukiwanie, wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi pozabudżetowych źródeł finansowania dla działań.

Wójt Gminy Morzeszczyn będzie koordynował realizację założeń Strategii, które wykonywane będą przez poszczególne referaty i pracowników Urzędu Gminy w Morzeszczynie oraz kierowników, dyrektorów gminnych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych kierunków działań przydzielonych im ze względu na posiadane kompetencje w danym zakresie.

Rada Gminy będzie wsparciem strategicznym przy realizacji strategii oraz podejmowaniu decyzji strategicznych.

Ponadto w Strategii znajdują się również działania, których realizację wspierać mogą, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy z terenu gminy, partnerzy społeczno-gospodarczy. Stąd istotne jest również wdrażanie skutecznych mechanizmów współdziałania między Gminą i pozostałymi zainteresowanymi. Wszyscy partnerzy zaangażowani, realizujący działania w ramach Strategii będą aktywnie współpracować z Gminą Morzeszczyn (liderem i koordynatorem).

Rysunek 4. Podział zadań realizacji Strategii

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy będzie wdrażana poprzez wykorzystanie instrumentów obejmujących narzędzia programowe i finansowe, których zakres przedmiotowy lub kierunki wydatkowania środków podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządu. Należą do nich m.in. programy branżowe, strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów, uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, projekty międzysektorowe i międzyorganizacyjne, w tym zlecenie organizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym czy klubom sportowym.

Dodatkowo rekomendowane jest również przyjęcie i aktualizacja szczegółowych programów i planów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji w zakresie celów wskazanych w Strategii w poszczególnych dziedzinach (np. pomocy społecznej, ochrony środowiska, rewitalizacji, gospodarki niskoemisyjnej oraz pozostałych strategii i programów jednorocznych).

Wobec powyższego, dla sprawnej realizacji przedmiotowej strategii konieczne będzie opracowywanie i wdrażanie następujących dokumentów (strategii, programów, planów) wykonawczych:

- Programu Ochrony Środowiska,
- Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- Programu Opieki nad Zabytkami,
- Wieloletniego programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym gminy,
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Programu Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Programu Przeciwdziałania Narkomani,
- Programu Wspierania Rodziny.

Ważnym aspektem wdrażania Strategii jest również zachęcanie lokalnej społeczności do aktywnego udziału w planowaniu i realizacji zaplanowanych działań, przyczyniających się do rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy. Pełna wersja Strategii znajdować się będzie na stronie internetowej Gminy oraz dostępna będzie do wglądu w Urzędzie Gminy.

Monitoring wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu pozyskanych informacji oraz danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji działań i osiągnięcia celów,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i działań strategii, rozwiązywanie problemów.

Ewaluacji podlegać będzie: materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen; oraz ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji będzie realizowana w okresach rocznych, w oparciu o analizę wskaźnikową, na podstawie własnych danych i informacji statystyki publicznej generowanej przez Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, a także statystyk realizatorów działań. Organem odpowiedzialnym za monitorowanie będzie Wójt Gminy Morzeszczyn, który realizuje swoje zadania poprzez jednostki podległe.

Ponadto do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących ze sprawozdań i raportów. Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania Strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych w niej działań.

Informacje przede wszystkim zawarte będą w sporządzanym w terminie do dnia 31 maja każdego roku, raporcie o stanie gminy, który wynika z nałożonymi na jednostki samorządu terytorialnego zobowiązaniem wynikającym z art. 28 aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.).

Prowadzony monitoring pozwoli na wykrycie zagrożenia w zakresie braku realizacji danego zadania i osiągnięcia założonych wskaźników oraz na ewentualną konieczność modyfikacji planowanych do realizacji działań lub podmiotów współpracujących przy ich realizacji.

Do roku od zakończenia realizacji Strategii sporządzony zostanie raport z ewaluacji zawierający podsumowanie efektów wybranych do realizacji działań w całym okresie jej wdrażania. Pozwoli to uzyskać pełny obraz i ocenę realizacji założeń Strategii. Będzie on również określał wnioski i rekomendacje, które pozwolą usprawnić proces wdrażania Strategii na kolejne lata.

8. Źródła finansowania Strategii Rozwoju

Zaplanowane do realizacji działania wskazane w Strategii, oprócz odpowiednich zasobów ludzkich i rzeczowych, muszą posiadać odpowiednie zasoby finansowe. Efektywna polityka rozwoju Gminy powinna wykorzystywać dostępne zewnętrzne środki finansowe oraz być dostosowana do możliwości budżetowych. Gmina Morzeszczyn, przystępując do realizacji danego działania, w pierwszej kolejności analizuje możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania na ten cel, tj.

- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego województwa, powiatu,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz w ramach Wspólnej Polityki Rolnej,

- fundusze celowe np. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej czy Funduszu Sprawiedliwości,
- fundusze Europejskiego Instrumentu Odbudowy,
- inne fundusze związane z funkcjonowaniem Unii Europejskiej np. Fundusze Norweskie, fundusze EOG),
- środki sektora pozarządowego oraz środki prywatne w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe rynku kapitałowego.

Główne źródła finansowania działań oraz wkładu własnego stanowi budżet Gminy. Część działań przewidzianych w Strategii należy do zadań realizowanych w ramach funkcjonowania gminnych jednostek organizacyjnych. Wobec tego środki na te działania pochodzić będą z dochodów własnych Gminy. Realizacja części działań zakłada również współpracę z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, stowarzyszeniami, pozostałymi partnerami. Współpraca ta może również opierać się na wspólnym finansowaniu działań, przekazaniu dotacji na ich realizację.

W poniższej tabeli przedstawiono szacunkowy harmonogram realizacji działań wyznaczonych w Strategii.

Tabela 10. Harmonogram realizacji działań Strategii Rozwoju Gminy

Cel operacyjny	Kierunki działań		Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania	
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		2030
Wzrost jakości życia społecznego mieszkańców Cel operacyjny 1.1	Rozwój oferty mieszkaniowej	zwiększenie oferty mieszkaniowej									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; Budżet podmiotów realizujących zabudowę mieszkaniową; Deweloper zewnętrzny
		zwiększenie powierzchni uzbrojonych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; Budżet podmiotów realizujących zabudowę mieszkaniową Deweloper zewnętrzny
	Poprawa stanu technicznego i dostępności obiektów użyteczności publicznej	poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		poprawa dostępności do budynków użyteczności publicznej									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań		Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania	
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		2030
Poprawa poziomu bezpieczeństwa	zakup lekkiego, średniego i ciężkiego samochodu gaśniczego										2 200 000,00 zł Budżet własny Gminy, Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
	rozwój sieci oświetlenia ulicznego										Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; Środki Państwowej Straży Pożarnej; Energia oświetlenie
	wysoki poziom bezpieczeństwa										Budżet własny Gminy, Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
Cel operacyjny 1.2 Wzmocnienie oferty edukacyjnej, rekreacyjno-turystycznej i kulturalnej gminy	zagospodarowanie działki gminnej nad jeziorem w Gętomiu wraz z utworzeniem kąpieliska										150 000,00 zł Budżet własny Gminy, Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne, Inwestor prywatny
	współpraca z gminami ościennymi w zakresie tworzenia wspólnej oferty turystycznej regionu										Budżet własny Gminy, Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań	Okres wdrażania								Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
	stworzenie przy świetlicy wiejskiej w Nowej Cerkwi miejsca odpoczynku dla turystów korzystających ze szlaków rowerowych									80 000,00 zł Program LEADER, Budżet własny Gminy Inwestor prywatny
	budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Nowej Cerkwi									4 000 000,00 zł Budżet własny Gminy, środki pozyskane z Ministerstwa Sportu
	modernizacja sali gimnastycznej w Morzeszczynie									700 000,00 zł Fundusze Rządowe, Polski Ład, Budżet własny Gminy
	budowa pełnowymiarowego boiska piłkarskiego w Morzeszczynie									1 000 000,00 zł Budżet własny Gminy, środki pozyskane z Ministerstwa Sportu, Program LEADER
	stworzenie produktu turystycznego w postaci „Centrum Haftu Kociewskiego” oraz realizacja działań uzupełniających									400 000,00 zł Program LEADER, Budżet własny Gminy Inwestor prywatny
	urządzenie izby regionalnej w obiekcie gminnym									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań		Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania	
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		2030
		urządzenie miejsca postoju turystów przy świetlicy w Lipiej Górze									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne Inwestor prywatny
	Promocja Gminy	rozwój ruchu turystycznego									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne, środki prywatne
		organizacja imprez promujących gminę									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne, środki prywatne
	Zachowanie i dbanie o obecnie obiekty zabytkowe	kompleksowa renowacja zabytkowych kapliczek przydrożnych z terenu Gminy Morzeszczyn									100 000,00 zł Budżet własny Gminy, Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne, środki prywatne, środki Kościoła
	Podniesienie poziomu nauczania w szkołach i rozwój kompetencji kluczowych uczniów	dotatkowa oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań	Okres wdrażania								Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania	
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030		
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Cel operacyjny 1.3 Aktywizacja społeczna mieszkańców</p>	<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Wzmocnienie oferty kulturalnej oraz poprawa stanu i dostępności obiektów użyteczności publicznej</p>	budowa świetlicy wiejskiej we wsi Majewo									1 000 000,00 zł PROW, Budżet Gminy
		budowa „Spichlerza kultury” – nowej siedziby Biblioteki – Ośrodka Kultury w Morzeszczynie									5 000 000,00 zł Budżet Gminy, środki pozyskane z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
		modernizacja świetlicy wiejskiej w Nowej Cerkwi									400 000,00 zł Budżet Gminy, środki pozyskane z Ministerstwa Kultury
		usunięcie barier architektonicznych w Urzędzie Gminy (windy)									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
		organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych									Budżet Gminy Organizacje pozarządowe
		współpraca w obszarze kultury z instytucjami kultury, w celu zapewnienia dostępności oferty kulturalnej mieszkańcom Gminy									Budżet Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne Organizacje pozarządowe

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań		Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania	
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		2030
	Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w społeczności lokalnej	rozwój oferty usług społecznych skierowanych do seniorów									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
		prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
		budowa ośrodków wsparcia dla osób starszych									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
		tworzenie programów aktywizujących osoby starsze i niepełnosprawne									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
Cel operacyjny 2.1 Rozwój atrakcyjności inwestycyjnej	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i nowych inwestorów	wyznaczenie nowych i uzbrajanie terenów inwestycyjnych									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; Fundusze prywatne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań	Okres wdrażania								Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
	pozyskiwanie nowych inwestorów									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; Fundusze prywatne
	wprowadzenie ulg podatkowych/ obniżenie opłat dla nowych firm									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; Fundusze prywatne
	rozwój gminy atrakcyjnej dla przedsiębiorców									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; Fundusze prywatne
	zwiększenie dochodów gminy									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; Fundusze prywatne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań		Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania	
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		2030
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Cel operacyjny 2.2 Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej</p>	Rozbudowa systemu wodociągowo-kanalizacyjnego	budowa wodociągu Gąsiorki – Królów Las – Bielsk – II etap									600 000,00 zł PROW, Budżet Gminy Morzeszczyn
		dotacje do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; Fundusze prywatne
		budowa kanalizacji sanitarnej dla wsi Lipia Góra, Gętomie									1 200 000,00 zł Budżet własny Gminy, PROW, WFOŚiGW
		modernizacja Oczyszczalni ścieków we wsi Majewo									1 000 000,00 zł Budżet własny Gminy, PROW, WFOŚiGW
		rozbudowa kanalizacji sanitarnej na ulicy Leśnej we wsi Morzeszczyn									500 000,00 zł Budżet własny Gminy, PROW
	Poprawa i rozbudowa infrastruktury drogowej	budowa drogi z infrastrukturą towarzyszącą na osiedlu mieszkaniowym we wsi Morzeszczyn – dwa etapy									4 500 000,00 Budżet własny Gminy
		remont drogi gminnej na działce nr 128 w obrębie ewidencyjnym Gąsiorki									400 000,00 zł Urząd Marszałkowski, PROW, Budżet własny Gminy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań	Okres wdrażania								Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania	
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030		
	budowa ulicy Polnej i ulicy Leśnej w Morzeszczynie									2 000 000,00 zł PROW, Budżet własny Gminy	
	budowa ścieżki rowerowej po terenie byłej linii kolejowej Morzeszczyn – Gniew									1 500 000,00 zł Urząd Marszałkowski, Budżet własny Gminy	
	remonty, modernizacje dróg gminnych na terenie wszystkich Sołectw									10 000 000,00 zł Budżet własny Gminy, Urząd Marszałkowski, Środki Rządowe, Fundusz Dróg Samorządowych	
	budowa drogi gminnej w miejscowości Kierwałd – Wielbrandowo									Budżet własny Gminy, Urząd Marszałkowski, Środki Rządowe, Fundusz Dróg Samorządowych	
	Rozwój systemu gospodarki odpadami	sprawnny system gospodarowania odpadami komunalnymi									Budżet własny Gminy, Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
		realizacja założeń Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu									Budżet własny Gminy, Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań		Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania	
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		2030
Rozwój zawodowy mieszkańców Cel operacyjny 2.3	Rozwój kwalifikacji zawodowych i aktywizacja zawodowa mieszkańców	spadek bezrobocia									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne.
		wzrost kapitału ludzkiego									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
		wzrost liczby podmiotów gospodarczych									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
Atrakcyjna przestrzeń publiczna. Cel operacyjny 3.1.	Zagospodarowanie terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych.	zwiększenie powierzchni terenów zieleni i poprawa ich stanu									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
		zwiększenie powierzchni i rozwijanie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, w tym utworzenie skateparku, placów zabaw, zainstalowanie siatek do wspinaczki, budowa siłowni pod chmurką, budowa boiska ORLIK									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; Środki prywatne; Organizacje pozarządowe

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań		Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania	
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		2030
		rewitalizacja Parku w miejscowości Majewo (staw)									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; Środki prywatne; Organizacje pozarządowe
Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym rozwój OZE Cel operacyjny 3.2.	Montaż instalacji OZE; Wzrost udziału OZE, Prowadzenie działań niskoemisyjnych w ramach walki ze smogiem; Przeprowadzenie termomodernizacji budynku; Wymiana oświetlenia na energooszczędne; Przeprowadzanie działań edukacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców	termomodernizacja budynku Urzędu Gminy oraz budowa parkingu przy UG									700 000,00 zł Budżet Gminy, środki na termomodernizację obiektów użyteczności publicznej Fundusze inwestycyjne
		wzrost udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne Firmy prywatne; Fundusze inwestycyjne
		podniesienie efektywności energetycznej budynków poprzez przeprowadzenie termomodernizacji, m.in. budynku świetlicy wiejskiej w Nowej Cerkwi, Urzędu Gminy, Ośrodka Zdrowia w Morzeszczynie									

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań		Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania	
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		2030
		efektywne i energooszczędne oświetlenie uliczne									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne; Firmy prywatne; Fundusze inwestycyjne
		poprawa zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną, m.in. dzięki możliwej budowie biogazowni czy powstawaniu farm fotowoltaicznych,									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne Firmy prywatne; Fundusze inwestycyjne
		rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
Cel operacyjny 3.3. Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego	Bieżąca aktualizacja dokumentów planistycznych w oparciu o potrzeby rozwojowe gminy	stała aktualizacja zapisów w dokumentach planistycznych									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MORZESZCZYN NA LATA 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań		Okres wdrażania							Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania	
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		2030
		sporządzanie nowych planów zagospodarowania przestrzennego									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne
Cel operacyjny 3.4. Niedopuszczenie do pojawienia się ryzyka powodziowego, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rzeki Wierzyca, poprzez racjonalne gospodarowanie gruntami przyległymi do cieków wodnych, w szczególności niedopuszczanie do nich zabudowy	Ochrona naturalnych koryt cieków, Ochrona naturalnej retencji gruntów	regulacja koryt cieków naturalnych									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne Państwowe Gospodarstwa Wody Polskie
		zwiększanie retencji wód podziemnych: ograniczony spływ powierzchniowy z użyciem różnych metod									Budżet własny Gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne WFOŚiGW Państwowe Gospodarstwa Wody Polskie

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej opisano fundusze i środki zewnętrzne, które stanowią potencjalne źródła finansowania działań strategicznych.

Fundusze Europejskie na lata 2021-2027

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST).

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej UE, w tym ma łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.

Fundusz Spójności służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).

Europejski Fundusz Społeczny+ ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki.

Powyższe fundusze polityki spójności będzie uzupełniał **Fundusz Sprawiedliwej Transformacji**. Jest on częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji, a jego celem jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

W ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich** wspierany jest rozwój wsi i obszarów wiejskich oraz sektor rolno-spożywczy. W perspektywie na lata 2021-2027 wyznaczono dziewięć celów w zakresie: zapewnienia rolnikom godziwych dochodów, zwiększenia konkurencyjności, poprawy pozycji rolnika w łańcuchach wartości, przyczyniania się do łagodzenia skutków zmian klimatu i przystosowywania się do nich, a także do zrównoważonej produkcji energii, wydajnego gospodarowania glebą, różnorodności biologicznej i krajobrazu rolniczego, zmian strukturalnych i wymiany pokoleń, zatrudnienia i wzrostu gospodarczego na obszarach wiejskich, zdrowia, żywność i oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe.

Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspierają przedsięwzięcia, w formie instrumentów

zwrotnych, z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej, ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową.

Rządowy Fundusz Dróg

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (RFRD) stanowi kompleksowy instrument wsparcia realizacji zadań na drogach zarządzanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Jego celem jest przyspieszenie powstawania nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym, stanowiącej ważny element prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gospodarki oraz przyczyniającej się do poprawy poziomu życia obywateli.

Funduszu ma również na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej stanowi przy tym działanie komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, przyczyniając się do stworzenia spójnego i zintegrowanego systemu transportowego.

Program Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego mają na celu dofinansowanie zadań z zakresu kultury o charakterze projektowym, z wyłączeniem stałej działalności kulturalnej podmiotów. Skierowane są do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, instytucji filmowych, szkół i uczelni wyższych, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych, kościołów i związków wyznaniowych oraz ich osób prawnych. Wyjątek stanowi jeden program – Ochrona zabytków, w ramach którego osoby fizyczne mogą również składać wnioski o wsparcie.

Fundusze norweskie i EOG 2014-2021

Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy (czyli tzw. Fundusze norweskie i EOG) to forma bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Islandię, Norwegię, i Lichtenstein nowym członkom UE – kilkunastu państwom Europy Środkowej i Południowej oraz krajom bałtyckim. Głównym celem Funduszy norweskich i Funduszy EOG jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem.

Za koordynację wdrażania Funduszy norweskich i EOG w Polsce odpowiada Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju.

Programy w ramach III edycji Funduszy norweskich i EOG będą wdrażane do 2024 r. Wyjątek stanowi Fundusz Współpracy Dwustronnej, który będzie wdrażany do 30 kwietnia 2025 r.

Do programów tych należą:

- Rozwój przedsiębiorczości i innowacje,
- Rozwój Lokalny,
- Badania naukowe,
- Edukacja,
- Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu,
- Kultura,
- Zdrowie,
- Sprawiedliwość,
- Sprawy Wewnętrzne,
- Fundusz Współpracy Dwustronnej,
- Pomoc Techniczna,
- Fundusz NGO,
- Social Dialogue-Decent Work.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

Jest to kompleksowy program reform i projektów strategicznych. Jego celem jest wzmocnienie odporności gospodarczej i społecznej oraz budowa potencjału polskiej gospodarki na przyszłość. Powyższy Program ma odbudować kondycję gospodarki po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 i zapewnić jej większą odporność na przyszłe nieprzewidziane okoliczności. Środki przyznawane w ramach programu mają być przeznaczone na modernizację technologiczną, trafić do rodzimych firm oraz poprawić jakość życia Polaków i konkurencyjność naszej gospodarki.

W ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności Polska będzie miała do dyspozycji ok. 58,1 mld euro, w tym: 23,9 mld euro w formie dotacji oraz 34,2 mld euro w pożyczkach. Czas na wykorzystanie tych środków to rok 2026.

Środki muszą być przeznaczone na konkretne inwestycje, wpisujące się w kluczowe obszary dla UE: infrastruktura, transport, energia i środowisko, innowacje, cyfryzacja, zdrowie, społeczeństwo oraz spójność terytorialna.

Wobec powyższego, Plan odbudowy ma na celu zbudowanie odporności poprzez realizację projektów w następujących obszarach:

1. Odporne społeczeństwo:
 - Ochrona zdrowia.
 - Edukacja.
2. Odporne państwo:

- Cyfryzacja usług publicznych
 - Infrastruktura i komunikacja
3. Odporna gospodarka:
- Umiejętności.
 - Nowe technologie.
4. Odporne środowisko:
- Budynki.
 - Energetyka.

Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2027 (PROO) i Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO).

PROO to program bezpośredniego wsparcia rozwoju polskich organizacji obywatelskich. Dotacje w ramach programu będą przydzielane na rozwój instytucjonalny organizacji oraz realizację ich celów statutowych. Dotacje będzie można uzyskać zarówno na realizację wieloletniej strategii rozwoju organizacji, budowę kapitału żelaznego, ale także np. na zaspokojenie nagłych potrzeb w sytuacjach awaryjnych. Są uruchamiane konkursy dla mediów obywatelskich, organizacji strażniczych, think tanków.

Celem FIO jest natomiast dofinansowywanie projektów mających na celu zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne. Dotację można otrzymać na projekt społeczny. Zakres możliwych do zrealizowania działań obejmuje wszystkie obszary działalności pożytku publicznego. W ramach Programu wydzielone zostały cztery priorytety: „Małe Inicjatywy”, „Aktywne Społeczeństwo”, „Aktywni Obywatele”, „Silne Organizacje Pozarządowe”.

Fundusz Inwestycji Samorządowych

Fundusz Inwestycji Samorządowych zarządzany jest przez Polski Fundusz Rozwoju. Fundusz powstał z myślą o zapewnieniu kapitału niezbędnego dla realizacji inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Fundusz oferuje kilka instrumentów finansowych: kapitał wspólnika/akcjonariusza, pożyczka wspólnika/akcjonariusza, dług podporządkowany względem finansowania bankowego. Samorządy dokonują wyboru wspólnika jako akcjonariusza w trybie procedur konkurencyjnych. Głównymi sektorami objętymi tą formą finansowania są zadania użyteczności publicznej i zadania własne jednostek samorządu terytorialnego, w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno – kanalizacyjny, infrastruktura społeczna, gospodarka odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo, ochrona zdrowia. Samorządy mogą pozyskać również środki na obiekty: infrastruktury sportowej, infrastruktury wspierającej biznes czy infrastruktury miejskiej.

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Analiza SWOT – przestrzeń i środowisko	21
Tabela 2. Analiza SWOT – społeczeństwo	22
Tabela 3. Analiza SWOT – gospodarka	22
Tabela 4. Analiza SWOT – infrastruktura techniczna	23
Tabela 5. Analiza SWOT – infrastruktura społeczna	23
Tabela 6. Cele strategiczne i operacyjne	26
Tabela 7. Cel strategiczny: 1. Poprawa jakości życia wraz z rozwojem aktywności społecznej mieszkańców	28
Tabela 8. Cel strategiczny 2: Rozwój gospodarczy oraz rozbudowa infrastruktury technicznej.....	33
Tabela 9. Cel strategiczny 3: Zrównoważone kształtowanie ładu przestrzennego i ochrona środowiska	37
Tabela 10. Harmonogram realizacji działań Strategii Rozwoju Gminy	54
Rysunek 1. Układ komunikacyjny gminy Morzeszczyn	41
Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Morzeszczyn	42
Rysunek 3. Położenie Gminy Morzeszczyn na tle Obszarów Strategicznej Interwencji	48
Rysunek 4. Podział zadań realizacji Strategii.....	50